Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 292 (15915) | 1981 оной декабриин 21, понедельник | Сэн 2 мүнгэн.

ТА, ЛЕОНИД ИЛЬИЧ, ХҮНҮҮДЫЕ НЭГЭДҮҮЛХЭ, ТЭДЭНИИЕ ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ ХАМТЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ЭЛСҮҮЛЭН ХАБААДУУЛХА БЭЛИГ ШАДАБАРИТАЙТ. ТА НҮХЭР БУХЭНЭЙНГӨӨ АРГА ШАДАБАРИИЕ ОБЁОРЖО ШАДАХА, ТЭРЭНЭЭ ҺАЙНААР ХЭРЭГЛЭХЭДЭНЬ ТЭДЭЭНДЭ ТУҺАЛХА ОНСО ШУХАГ БЭЛИГ ШАДАБАРИТАЙ БАЙНАТ.

(Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгаһаа).

ЛЕНИНЭЙ АГУУЕХЭ ХЭРЭГЫЕ ҮНЭН СЭХЭЭР ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГШЭ

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ 75 наһанай ойтой дашарамдуулан, Кремльдэ болоһон уулзалга

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй далан табатай болоһойнь дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет декабриин 19-дэ Кремлиин Георгиевскэ зал соо уулзалга үнгэргөө.

Курантнууд үдэшын 6 час дохёолон сохибо. Чайковскиин «Баяр ёһололой марш» дотор зэдэлнэ.

Уулзалгада хабаадагшад Леонид Ильич Брежневые үргэлжэлһэн альга ташалгаар, баярта үгэнүүдээр угтаба.

Нүхэд Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков гэгшэдые суглараашад амаршална.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй министрнүүд, түбэй ба зургаанай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшад, союзна республиканууудай түлөөлэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, эрдэм ухаан болон соёлой ажэ ехэ ажал ябуулагшад соо байба.

Энэ баярта хабаадахаяа Москва ерэһэн, социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Густав Гусагые, Тодор Живковые, Янош Кадарые, Эрих Хонеккерые, Юмжагийн Цэдэнбалые, Николае Чаушескуые уулзалгада хабаадагшад дүүгэй ёһоор үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Ирагай коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Азиз Мухаммед, Уругвайн коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди, Чилиин коммунис партиин генеральна секретарь Луис Корвалан, Сириин коммунис партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн Халед Сибаи, Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Соведэй президент Ромеш Чандра гэгшэд мүн лэ эндэ байба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө амаршалга нээгээ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

Нүхэдүүд, ханинар! Үнэн ленинец, Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй, олон улас хоорондын коммунис хүдэлгөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай ба коммунизмын түлөө нүд сэхээр, нэтэрүү шангаар тэмсэгшэ, бидэ бүгэдэндэ хайратай Леонид Ильич Брежневые түрэһэн үдэрөөрнь халуунаар, үнэн зүрхэнһөө мүнөөдэр амаршалжа байһандаа баяртайбди. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Хүндэтэ Леонид Ильич! КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга дотор Танай ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэгдээ, хүдэлмэришэн ёһоор хатуужаһан, солдат ёһоор тэсэмгэй, мүн холые харадаг сэсэн мэргэн политическэ ажал ябуулагша болохо Танда бүгэдэ арадай инаглал харуулагдаа. **(Альга ташалга).**

Ажалайнгаа бүхы наһанда социализмын тэмсэлэй, гол шухала участогуудта, тулалдаанууд болон амгалан байгуулгын түрүүшын зэргэнүүдтэ Танай ябаһыетнай парти, арад зон үндэрөөр сэгнэнэ. Та ехэ хэмжээнэй, гол шухала хэрэгүүдтэ хабаадалсаат: дайнда һандаргагдаһан арадай ажахые һэргээн бодхоолсоот; олон мянган патриодуудые шэнэ газар элдүүрилхэ хэрэгтэ хүтэлөөт, тэдэнэй баярые, мүн түрүүшын зам гаргагшадай ажабайдалай хүнгэ хүшэр талыень хубаалдалсаат, мүн ондоо шэнэ дайда бологшо замбуулинай дайдые ашаглаха хэрэг хүтэлбэрилөөт. Гал дүлөөр соробхилһон 1418 үдэр, һүниинүүдһээ бүридэһэн дайнай хүшэр хүндэ замые Та гаталаат. Тобшоор хэлэхэдэ, Соведүүдэй ороной намтарынь, Леонид Ильич, Танайшье намтар болоно. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Бүгэдэ арадай хэрэгтэ зорюулагдаһан ажал хүдэлмэриингөө жаран жэлэй табиисэнь, Та, Леонид Ильич, коммунистнуудай партиин зэргэнүүдтэ ябаһантнай һайхан. Тиим коммунист гэһэн нэрэ зэргэ зүүжэ, эсэшэ сусашагүй хэһэн ажал ябуулгынгаа хахадыень партиин дээдэ штабта — КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо хүдэлмэрилһэнтнай мүн лэ һайхан лэ.

Партиин дура хүсэлөөр тэрэнэй Центральна Комитедые, Леонид Ильич, Танай толгойлжо эхилһээр энэ жэлдэ арбан долоон жэл гүйсөө. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин эгээл хүндэтэй, эгээл харюусалгатай тушаалда бэлигтэ партиина эмхидхэлшэ, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ олониитын хүтэлбэрилэгшэ болохо Танай бэлиг шадабари илангаяа дүүрэнээр бадаран харагдаһан байна. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Совет гүрэнэй толгойлогшын тушаалда Танай эрхилһэн ажал ябуулга айхабтар олон талатай, үрэ ехэтэй байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр Таниие һунгаһан ушар арадай засагай органуудай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажал ябуулгые һайжаруулха хэрэгтэ туһа болоо. Манай ороной бүгэдэ арадай депутат байжа, арадтаа шэн габьяатайгаар алба хэһэнэй үльгэр жэшээ Та харуулнат.

Танай хүтэлбэри доро зохёон найруулагдаһан СССР-эй шэнэ Конституци социалис демократи хүгжөөлгэдэ хүсэтэ ехэ түлхисэ болоһон, совет хүнүүдэй ажалай болон политическэ эдэбхиие бадаруулха, бүри ехэ арга боломжо олгоһон байна. **(Альга ташалга).**

Ажалшадай улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэнүүдые эгээл дүүрэнээр хангаха зорилгоор ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха гэһэн хараа шугам парти Танай үүсхэлээр баримталан абаа, эдеэ хоолой асуудал шиидхэхэ, хүдөө нютагые социальна талаар шэнэдхэхэ гэһэн зорилготой мүнөө үеын аграрна политика зохёогоо.

Ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Та ехэ ажалаа, оюун бэлигээ зорюулнат. Совет хүнүүдэй, манай нүхэд болон ханинарай амгалан ажалаа аажам тэнюунээр эрхилхэ аргатай байһандань Советскэ Союзай маршал, СССР-эй Обороныш Соведэй түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежневэй габьяань тон ехэ юм. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын, хүн түрэлтэнэй мүнөөнэй болон ерээдүйн түүхэһээ сэрэг дайе зайсуулхын түлөө Танай айхабтар нэтэрүүгээр, шууд сэхээр тэмсэжэ байдагые арадууд мэдэнэ. Эб найрамдалай агууехэ хэрэгэй түлөө, али бүхы түхэлэй мүлжэлгэ дарлалтада эсэргүүсэн, айхабтар абьяастайгаар, үнэн сэхээр, этигэл найдабаритайгаар тэмсэдэг байһандатнай дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы булан тохойнуудта ажалшад бүгэдөөрөө Таниие хүндэлдэг, дурладаг юм. **(Альга ташалга).**

Марксизм-ленинизмын эрдэнидэ, научна коммунизмын теори болон бодото бэелэлые хүгжөөлгэдэ Леонид Ильич, Танай өөрөө оруулһан хубита сэгнэшэгүй ехэ. Манай партиин съезднүүд болон ЦК-гай Пленумүүд дээрэ Танай хэһэн элидхэлнүүд дотор, Танай статьянуудта ба бусад зохёолнууд соо тнай марксистско-ленинскэ теори болон тэрэнэй бодото бэелэлтын талаар томо, гол шухала тобшолонууд хэгдэһэн, хүгжэлтэ түгэс социализмын шатада, коммунизм байгуулгада обществын саашадаа дабшаха тодо һонор хараа шэглэлнүүд заагдаһан байна.

Леонид Ильич, Та хүдэлмэришэнэй бүлэ соо ажалай ба политическэ хатуужал абаад, Танда ажал хүдэлмэриин университет болоһон заводой коллективые бүхы наһандаа һайханаар һанажа ябахаһаа гадна, ажалша арад зонтой тон нягта холбоогоо таһалаагүйт, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы арадай үндэһэн шухала аша туһадань алба хэхэ, ажалша хүнүүдэй эрилтэ хэрэгсэлнүүд тушаа хододоо һанаагаа зобожо байха гэжэ эрмэлзээт. Энэ хадаа ленинскэ түхэлэй хүтэлбэрилэгшэ болохо Леонид Ильичэй тон тодо хурса шэнжэнүүдэй нэгэн мүн. Леонид Ильич коммунис һайхан зорилгонуудые үдэр бүриин бодото зорилгонуудые шиидхэлгэтэй нягтаар холбожо шададаг, манай агууехэ туйлалтануудые зүбөөр сэгнэдэг, бэрхэшээлнүүд болон дутагдалнуудые хараад, тэдэниие зайсуулха зам оложо шададаг юм.

Хүнүүдые нэгэдхэн жагсааха, зоригжуулха, хамтаараа эбтэй эетэйгээр хүдэлмэрилхэдэ таатай зохид байдал байгуулха талаар Леонид Ильичэй шадабаринь манай обществын бүхы ажабайдалда ехэ һайнаар нүлөөлнэ. Хүниие хүндэлхэ, хүндэ этигэхэ, тиихэтээ хамта тэдэнэй үмэнэ шанга эрилтэ табиха гэһэн хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанарнууд, Леонид Ильич, танда бии. Эдэ шэнжэнүүдтнай үльгэр жэшээ боложо, совет коммунистнууд хүнүүдтэй ябуулагдадаг хүдэлмэриингөө онол аргануудые тэрэ жэшээгээртнай шалгадаг юм. **(Альга ташалга).**

Дотоодын болон гадаадын политикые шууд сэхээр, зорилго эрмэлзэл түгэлдэрөөр бэелүүлгэ, гол шэглэлнүүдые тобойлгожо, хүсэлэл оролдолгоёо тэдээндэ зорюулдаг танай шадабари, партиина талаар шанга эрилтэтэй байлга — эдэ бүгэдэ Центральна Комитедэй, Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай секретариадай, партиин бүхы шатануудай олон талатай ажал ябуулгые тодорхойлдог, партиина болон гүрэнэй органуудай хүдэлмэридэ ленинскэ ёһо гурим хаа хаанагүй батадхаха хэрэгтэ туһалдаг. **(Альга ташалга).**

Партиин, гүрэнэй, совет арадай болон бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ, Леонид Ильич, Танай ехэ габьяатай байһые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй орден болон Советскэ Союзай Геройн «Алтан Одоор» шагнаба. Советскэ Союзай Геройн дүрбэдэхи Одоор шагнагдаха гээшэ ехэ нэрэ хүндэ, агууехэ габьяа мүн. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэр, түрэһэн үдэрөөртнай, дээдэ ехэ шанда хүртэһөөртнай Таниие үшөө дахин үнэн зүрхэнһөө амаршалхые, манай партиин алдар солын түлөө, манай арадай аша туһада, коммунизмын болон эб найрамдалай түлөө олон олон жэлдэ үрэ ехэтэй, зохёон байгуулхы ажал ябуулгаа эрхилэн, элүүр мэндэ, зол жаргалтай ажаһуухыетнай Танда юрөөхые зүбшөөгыт. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Эндэ байһан бүхы хүнүүдэй сэдьхэлэй мэдэрэлые харуулан, хүндэтэ Леонид Ильичэй түлөө, тэрэнэй элүүр мэндын, зол жаргалай түлөө, эсэшэ сусашагүй хүдэлмэридөө ехэ үйлэ хэрэг бүтээхынь түлөө хундага үргэхые хүсэнэб. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Уулзалгада хабаадагшад хүл дээрээ бодожо, нүхэр М. А. Сусловай түгэсхэлэй үгэнүүдые үни удаан замхашагүй альга ташалгаар, баярта үгэнүүдээр угтаба. Леонид Ильичтэ, тэрэнэй нүхэр Виктория Петровнада пионернүүд сэсэгүүдые барюулба.

Түрүүлэгшээр һууһан нүхэр М. А. Суслов **КПСС-эй Москвагай горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. В. Гришиндэ** үгэ үгэбэ:

Танай эсэшэ сусашагүй, үрэ ехэтэй ажал ябуулга Эхэ орондоо, ленинскэ партида, Агууехэ Октябриин хэрэгтэ шэн габьяатайгаар алба хэһэнэй зоригжуулхы үльгэр жэшээ мүн, — гэжэ тэрэ Леонид Ильичтэ хандан хэлэбэ. — КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые зохёолго, бодото дээрэнь бэелүүлгэ, манай орон дотор хүсэжэн жагсаһан социализмын тогтолго, арадуудай ажана байдал һайжаруулха гэһэн зорилго шиидхэлгэдэ экономикын гүнзэгы ехээр хандуулагдаһан ябадал, ороной обороные саашадань бэхижүүлгэ Танай нэрэтэй таһаршагүй холбоотой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бүхы шалгалтануудые дабан гаража, түүхын үмэнэ манай партиин даажа ябаа айхабтар ехэ харюусалгые гүйсэд мэдэрэн, Та эб найрамдал батадхахын, түгшүүрилтэ байдал һулаоруулгые сахин хамгаалхын, ракетно-ядерна дай зайсуулхын, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые тогтоохын тулада хүсэ шадалаа, эршэ хүсэеэ гамнангүй тэмсэнэт.

Манай партиин хамтын штаб бологшо Центральна Комитедые, тэрэнэй Политбюрое Та ленинскэ ёһоор, сэсэн мэргэнээр хүтэлбэрилнэт. Коммунис байгуулалтын, уласхоорондын байдалай орёо хэсүү асуудалнуудта партиина, гүрэн түрын ёһоор хандаһанай үльгэр жэшээ, хүнүүдтэ ехэ эрилтэтэйгээр, анхарал оролдосотойгоор хандадагай, арад зонтой нягта холбоотой байлгын үльгэр жэшээ Та бидэ бүгэдэндэ, бүхы коммунистнуудта харуулнат.

Совет арадай аша туһын түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө ябуулжа байгаа олон талатай ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай, хүндэтэ Леонид Ильич, Танда коммунистнууд, Москвагай ажалшад хүсэнэ. Ниислэл хото хүгжөөхэ, тэндэ һуугшадай ажана байдалые һайжаруулха тушаа хододоо оролдолго гаргажа байдагайтнай түлөө москвагайхид Танда үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалантай байдаг.

Хүндэтэ Леонид Ильич, Танай нэрэ болон Танай хэрэгүүд совет арадай элитэ ехэ илалтануудтай таһаршагүй холбоотой, манай үе сагай түүхэдэ батаар хадуугдаанхай, — гэжэ **Украиныш Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр В. В. Щербицкий хэлэбэ.** Манай парти, үргэн олон арад зон, һайн һанаатай бүхы хүнүүд Таниие хизааргүйгөөр хүндэлдэг, этигэдэг, Танай нэрэ хүндэ үндэр дээрэ байдаг, габьяа ехэтэй юм. Арад зоной гүн дундаһаа гаража, сэсэн мэргэн болоһондоо Та хүндэтэйт, айхабтар ехэ дүй дүршэлтэй, һайн һайхан сэдьхэлтэй байһандаа хүндэтэйт. Арад зоной зол жаргалай түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэдэг үнэн сэхэ ленинец байһандаа, нугаршагүй хатуу зоригтой, шууд сэхэ интернационалист байһандаа хүндэтэйт.

Совет гүрэнэй түгэс хүсэтэй байхын түлөө, арад зоной байдал һайжаруулхын түлөө, эб найрамдал тогтоонижуулхын түлөө Танай эсэшэ сусашагүй оролдожо байһанда ажал хэрэгээрээ харюусаха, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө нэтэрүү шангаар хүдэлмэрилхэ, коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ улам ехэ хубитаа оруулха гээшэ манай нангин уялга мүн. Танай нютагаархидһаа, түрэл хото Днепродзержинскһээ, Днепропетровскһоо болон Запорожиин областьнуудай ажалшадһаа гүн зүрхэнэй амар мэндэ хүргэнэбди. Эдэ нютагуудые дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ һэргээн бодхоохо хэрэгтэ Танай өөрын оруулһан хубита айхабтар ехэ бэлүү.

Шэнэ газар элдүүрилгын мартагдашагүй баатаршалгаар түбхын түрүүндэ совет Казахстанай Танда ойро дүтэ байһанда, хүндэтэ Леонид Ильич, бидэнэр омогорхонобди гэжэ **Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев** хэлэбэ.

Республикымнай үзэгдөө дуулдаагүйгөөр урган хүгжэһэнэй түлөө, Танай оролдолго болон анхаралай, зүбшөөл болон заабаринуудай түлөө, Танай үнэхөөрөө большевик ёһоной шанга эрилтын түлөө бидэнэр Танда баяр баясхалангаа хүргэнэбди. Парти болон арадтаа үнэн сэхээр, бүхы хаба шадалаараа ажалладаг ленинскэ түхэлэй хүтэлбэрилэгшэ, гүн сэсэн ухаатай политик, шэнэ дэлхэйн холые харагша стратег болохо Танай сэдьхэл зүрхэнэй барагдашагүй ехэ баялиг хододоо бүхы юумэндэ гүн гүнзэгыгөөр харагдадаг.

Танай ябуулжа байгаа олон талатай орьёлмо бүхы ажал ябуулга бидэндэ үльгэр жэшээ, бодото интернационализмын жэшээ болодог. Манай агууехэ гүрэнэй болон тэрэнэй бүхы бодото нүхэдэйнь диилдэшэгүй бата шанга байхын тулада, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тулада Соведүүдэй ороной арадуудай сэгнэшэгүй үнэтэ аха дүүгэй нүхэсэлые нангинаар сахидаг байха гэжэ Танай ажал ябуулга һургана.

Революционно үзэлөөрөө, манай түрэл партиин зохёохы хэрэгүүдээр Танда тон түрэл дүтэ болоһон казахстанайхидһаа эдэ бүгэдын түлөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэбди.

Хүдэлмэришэн, таряашадай манай социалис гүрэнэй коммунистнууд, ажалшад, хүндэтэ Леонид Ильич, Таниие тон ехээр үнэн сэдьхэлһээ хүндэлэн талархадаг гэжэ **Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Э. Хонеккер** тусхайлан тэмдэглэбэ. Агууехэ Ленинэй эхилһэн хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ ябаа элитэ ехэ марксист-ленинец байһандатнай манай ороной хүнүүд Таниие хүндэлдэг, баяр баясхалантайгаар һанажа ябадаг.

Агууехэ Совет ороной ажалшадай этигэл найдабарида, ажалай абьяаста түшэглэн парти болон гүрэниие толгойлон, хүн түрэлтэнэй эгээл гэгээн һайхан уг зорилгонуудай түлөө зоригжуулхын хүсэтэйгөөр Та тэмсэнэт. Коммунизм тээшэ саашадаа дабшаха замда, эб найрамдал болон дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ шэнэ шата болоһон КПСС-эй XXVI съезд энээниие үшөө дахин гайхамшаг һайнаар баталан харуулаа.

Эб найрамдалай болон дэлхэйн аюулгүйн байдалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ байһандатнай бидэнэр Таниие хүндэлдэгбди. Дайн гэжэ юун бэ, тэрэ арадуудта ямар ехэ зоболон ба һандарал асардаг бэ гэжэ Та өөрынгөө дүй дүршэл дээрэ мэдэнэт. Советскэ Союз Агууехэ Октябриин үзэл баримталан, мүнөөшье өөрынгөө түүхэтэ амгалан үүргые дүүргэнэ. Та хүндэтэ Леонид Ильич, элдэб олон үүсхэлнүүдээр түгэлдэр шэн габьяата ажал хүдэлмэри энэ зорилгын түлөө бэелүүлжэ, бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ айхабтар хүндэтэй болобот.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. С. Соломенцев нүхэр Л. И. Брежневтэ хандан иигэжэ хэлэбэ:

Хүдэлмэришэн, солдат түрүүшын социалис гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ ябаһан Танай бүхы зам айхабтар шанга ажалай, дайшалхы шэн габьяагай, хүн түрэлтэнэй гэгээн һайхан зорилгонуудай түлөө тэмсэл болон ажалай тон тодо хурса үльгэр жэшээ мүн. Танда ленинскэ түхэлэй политигай эрхим һайн шэнжэнүүд бии. Та ходоо шэнэ общество байгуулгын түрүү зэргэдэ ябанат.

Совет арад Танда дуратай, гүнзэгыгөөр хүндэлдэг. Юундэб гэхэдэ, Та Коммунис партиин гүн ухаае, холые харадаг шэнжыень, хүн тухай, тэрэнэй һайн байдал тухай эсэгын оролдолго гаргаха гэхэ зэргын агууехэ революцяар заяагдаһан бүхы шэнжэнүүдые бэедээ шэнгээһэн байнат. Совет арад мүнөө оронойнгоо туйлаһан амжалтануудтай, мүн ерээдүйдэ шэнэ илалтануудай туйлагдаха найдалые Танай нэрэтэй холбоно.

Россиин Федерацида ехэ анхарал хандуулдагайтнай түлөө, Россиин түүхэтэ түб болоһон Хара бэшэ хүрьһэтэ газар нютагуудые хубилгаха тушаа Танай үүсхэлээр абтаһан түсэбүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһанай түлөө, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй баялигуудые Эсэгэ оронойнгоо аша туһада зорюулха гэһэн олон үстэнэй һанал бодолой бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһанай түлөө манай республикын ажалшан бүхэн Танда хандуулһан баяр баясхалангай мэдэрэл сэдьхэл зүрхэндөө хадагалжа ябадаг юм.

Үнэхөөрөө ленинскэ ёһоной далайсатай хүтэлбэрилэгшэ, сэсэн ухаата, холые харадаг политик, эгээл түрүү общество болохо хүгжэлтэ түгэс социализмын обществын өөрынгөө илалта замаа хүтэлбэри болгон шалгажа ябадаг шэнэ совет Конституци байгуулха хэрэгые зоригжуулһан, т э р э э н д э эдэбхитэйгээр хабаадаһан Танай олон жэлэй туршада манай парти болон гүрэниие толгойлжо байһандатнай бидэнэр бүгэдэ омогорхонобди гэжэ **КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. В. Романов** онсолон тэмдэглэбэ.

Леонид Ильич, Танай нэрэ болон ажал ябуулгатнай манай ленинскэ партида шэн габьяатайгаар алба хэһэнэй тодо хурса үльгэр жэшээ мүн. Энэ партиин бата бэхи нэгэдэлтэй зэргэнүүдтэ табяад гаран жэлэй туршада тэмсэл болон илалтануудай замаар Та ябанат.

Питерэй большевигууд, Агууехэ Октябриин социалис революцида хабаадагшад, дайнай болон ажалай ветеранууд түрэһэн үдэрөөртнай, энэ баяраар Таниие халуунаар амаршалхые Соведүүдэй ороной һалбаран мандахын түлөө олон олон жэлдэ ажаһуужа, үрэ түгэлдэрөөр ажаллахыетнай хүсэхые гүйһан байна.

Максим Горький иигэжэ хэлэһэн юм: «Арадай үнэн сэхэ вождьнорой тушаалынь хүнэй тэсэшэгүй хүшэр хүндэ юм». Революционер болон патриот, сэрэгшэ-фронтовик ба комиссар, коммунизмын һайн һайхан зорилгонуудта алба хэхэ хэрэгтэ бүхы политическэ болон эмхидхэлэй оюун бэлигээ зорюулжа байдаг дүлэтэ интернационалист бологшо Танай, Леонид Ильич, наһанай замда эдэ үгэнүүд гүйсэд хабаадана.

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал нүхэр Д. Ф. Устинов түрэһөөр 75-тай болоһонтойнь, Ленинэй орден болон Советскэ Союзай Геройн «Алтан Одон» гэжэ дүрбэдэхи медаляар, Эхэ ороной иимэ үндэр дээдэ шангаар шагнагдаһантайнь дашарамдуулан, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй ба өөрынгөө зүгһөө Леонид Ильичые гүн зүрхэнһөө амаршалба.

Эб найрамдалай түлөө нугаршагүй тэмсэлшэ, уласхоорондын шэнэ харилсаануудые хёрхо мэргэнээр байгуулагша Танай түүхын хүгжэлтын мүнөөнэй орёо хэсүү, харюусалгатай үедэ түгэс Совет гүрэниие толгойлжо байһантнай манай арадта, һайн һанаата бүхы хүнүүдтэ айхабтар ехэ зол жаргал болоно.

Коммунистын, Ажалшанай, Сэрэгшын эрхим һайн шэнжэнүүдые бэедээ шэнгээһэн эрхим һайн хүбүүмнай гэжэ совет арад Таниие харана. Ороной обороноо бэхижүүлхэ хэрэгтэ Танай оруулһан хубитые үндэрөөр сэгнэнэ. Та Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэхи сэрэгэй болон политическэ томо хүтэлбэрилэгшын дайшалхы дүй дүршэлые элбэгээр ашаглан, сэрэгэй байгуулалтын бүхы гол шухала асуудалнуудые сэхэ шиидхэнэ.

Хүндэтэ Леонид Ильич, Та манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы жагсаалай эгээл баруун таладань ходоо байнат. Совет Эхэ орониие хамгаалагша бүхы сэрэгшэд Тан руу харан зэргэнүүдээ тэгшэдхэнэ! Танай түрэһэн үдэр Арми болон Флодой сэрэгшэд Танда иигэжэ элидхэнэ: «Совет хүнүүдэй, тэрэнэй нүхэд болон ханинар амгалан ажалынь ходоо найдамтайгаар хамгаалагдадаг байһан, хамгаалагданашье, саашадаашье хамгаалагдаха».

Таниие, хүндэтэ Леонид Ильич, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй хүн, гүрэнэй ажал ябуулагша ба политик, эмхидхэлшэ, марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын сурталһургаалнуудай түлөө, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бата жагсаалай, һалбаран хүгжэлтын түлөө, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн бэхижүүлхын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ, гэжэ хүндэлдэгбди гээд **Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент нүхэр Г. Гусак** хэлэбэ. Чехословакида эрхэ сүлөө олгохын, бэеэ дааһан байдал тогтосхын, социализм байгуулхын аша туһада, манай арадай жаргалта ба амгалан тайбан байдалай аша туһада Танай хэһэн бүхы юумые манай Эхэ ороной ажалшад зүрхэ сэдьхэлдээ ходоодоо хадагалжа ябадаг, баяр баясхалантайгаар дурдажа байдаг гээшэ.

Танай ажабайдал — совет арадай алдарта, илалта түгэс замай таһаршагүй хубинь мүн.

Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, толгойлдог КПСС-эй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро хүгжэлтэ түгэс социалис обществые, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурине байгуулгын эрхэ байдалда Агуусхэ Октябриин социалис революциин суртал һургаалнууд Советскэ Союзда бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна. Владимир Ильичэй захяа заабаринууд найдамтай гарта бшуу.

Танай, Леонид Ильич, коммунистын дүлэтэ зүрхэн зохихо бүрэ совет арадуудай олон миллион хүнһөө бүридэдэг бүлэдэ, эдэнэй зол жаргалда, ажана байдалда үнэн сэхээр алба хэнэ гэжэ **Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. Я. Киселев** хэлэбэ. Бүхы дэлхэйн анхарал оролдолгонуудые, һанаагаа зоболгые, этигэл найдалые тэрэ багтаана. Баатар габьяата ажабайдалаараа Та коммунизмын гэрэлтэ һайхан суртал һургаалнуудые баталнат.

Мүнөөдэр, Танай ойн баярай гайхамшагта үдэр, совет хүнүүдэй эгээл арюун нангин, эгээл халуун дулаан һанал бодол Танда — Ленинэй хэтэдээ мүнхэ хэрэгые үргэлжэлүүлжэ байһан элитэ ехэ хүндэ, газар дэлхэй дээрэ һайн һайхан юумэ ба эб найрамдал хангахын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэдэ бүгэдэ арадай дурлалай ехэ мэдэрэл боложо ниилэнэ. Үргэн ниитэдэ мэдэрэгдэһэн Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ байһан туладаа Та шадамар бэрхэ эмхидхэлшын бэлигтэй бэрхэ, политическэ гүнзэгы бодолтой оюун ухаатан, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, холын хараа бодолтой, түбшэн даруу, һайхан сэдьхэлтэй, ленинскэ залан сэхэ зан ябадалтай, зулгы зантай хүн байһанаа харуулнат.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

МОСКВА. 1981 ОНОЙ ДЕКАБРИИН 19. КРЕМЛИИН ЕХЭ ОРДОН. НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВТЭ СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ДЭЭДЭ ХАЙРА — ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН БА СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН «АЛТАН ОДОН» МЕДАЛЬ БАРЮУЛАЛГА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ШАГНАЛ БАРЮУЛАЛГЫН ҮЕДЭ.
Фототелеграфаар абтаһан зураг.

ЛЕНИНЭЙ АГУУЕХЭ ХЭРЭГЫЕ ҮНЭН СЭХЭЭР ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГШЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Тантай хүдэлхэ, Танай хүтэлбэри доро ажаллаха. Танһаа һуралсаха гээшэ бидэнэртэ бултандамнай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Танай комсомол эдир наһанай эгээл дурасхаалта харгы замуудай үнгэрэн гараһан Белоруссиин газар дайдаһаа Танда амаршалга хүргэнэбди.

Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Р. Рашидов үгэ хэлэхэдээ, ингэжэ тэмдэглэбэ: Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, алдарта ойн үдэр Танда тон ехэ дуратайбди, Танаар омогорходогбди гэжэ нэн түрүүн хэлэхые хүсэнэбди. Танай революционно шунал абьяасай, ленинскэ этигэл найдалай түлөө, холые харадаг, эрэлхэг зоригтой байһанайтнай түлөө, Танай эмхидхэхы гайхамшагта бэлиг шадабариин, шууд сэхэ байлгын түлөө, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй, түбшэн даруу байһанайтнай түлөө Танда дуратайбди.

Бүхы ажабайдалаараа, тэрэнэй үдэр болон час бүхэнөөр, Та, бодолтой сэсэн, һайн һайхан, хэтэ мүнхын юумэ газар дээрэ баталнат. Совет хүнүүд Танда хэлбэришэгүйгөөр этигэнэ, Танай бүхы ажабайдал, Танай эсэшэ сусашагүй ажал, Танай хэрэгүүд, хүсэл эрмэлзэлнүүд, түсэбүүд арад зоной аша туһада, арад зоной түлөө зорюулагданхай гэжэ тэдэ һайн мэдэнэ.

Ленин шэнги һүбэлгэн бэрхэ шадабаритай, Ленин шэнги эмхидхэлтэй, Ленин шэнги түбшэн даруу, залан сэхэ байха, Ленин шэнгеэр ажаһуужа, Ленин шэнгеэр тэмсэжэ, Ленин шэнгеэр илажа һураха арга шадабарида Танһаа һургаал абанабди.

Танай бэлиг шадабари, эсэшэ сусашагүй байлга, үсэд нэтэрүү зан ябадал партида, совет арадта, манай хүн бүхэндэ саашадаашье алба хэг лэ, хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ һайхан суртал һургаалнуудай түлөө тэмсэлдэ бүхы бэеэ зорюулха, энэ тэмсэлдэ зол жаргалаа олохо талаар бидэнэртэ толотомо жэшээ болог лэ!

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Я. Кадар үгэ хэлэхэдээ, ингэжэ тэмдэглэбэ:

Түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн, тэрэ тоодо социализм байгуулжа байһан венгер арад, олон арбаад жэлэй турша соо нүхэр Брежневэй хэһэн эсэшэ сусашагүй, шэн габьяата, гайхамшаг ехэ удха шанартай ажал ябуулгые һайн мэдэдэг, гүнзэгыгөөр хүндэлдэг юм. Манай аха дүү партиин ЦК-гай Генеральна секретариин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын тушаалда хүдэлхэдөө, нүхэр Леонид Ильич Брежнев Советскэ Союзай Коммунис партиин залан сэхэ политикые бүрилдүүлгэдэ, бэелүүлгэдэ сэгнэшэгүй ехэ хубитаяа оруулдаг байгаа, мүнөөшье оруулна, коммунизм байгуулжа байһан совет арадай хүсэл эрмэлзэлнүүдые, ниитын хүгжэлтын, эб найрамдалай ба бүхы хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалай аша туһые уласхоорондын оршом соо түлөөлнэ гэжэ Венгриин олониитэ һайн мэдэнэ.

Бидэ, венгрнүүд, энэ үдэр нүхэр Брежневтэ манай аха дүү совет партиин үнэн сэхэ хүбүүе, залан сэхэ интернационалистые, халуун зүрхэ сэдьхэлтэй хүниие, Ленинэй суртал һургаал нэрэтэй солотойгоор түлөөлэгшые, үргэлжэлүүлэгшые хүндэлжэ байһанаа мэдүүлнэбди. Түүхын олгоһон арга боломжонуудые хододоо зүбөөр хэрэглэдэг хүниие, коммунистые, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшые мүнөөдэр бидэ ёһолон хүндэлжэ байнабди.

Ород арад хадаа социалис хүгжэлтын тугые дээрэ үргэжэ ябана гэжэ **Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. А. Шеварднадзе** хэлэбэ. Ород арад уг унглараа революционернүүд юм. Леонид Ильич Брежнев — манай үе сагай элитэ ехэ революционер мүн.

Ород арадай гүнзэгы ухаан бодол, һайхан сэдьхэл, урин дулаан абари зан — эдэ бүгэдэ бултанда мэдээжэ бшуу. Леонид Ильич сэсэн мэргэн ухаан бодолтой, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй, хүн зондо этигэл найдалтай хүн юм. Агуу ехэ зохёохы ажалтай хүн байһан дээрэһээ тэрэ бүхы партиин ажабайдалые хуули ёһон болгонхой.

Ород арадай һайхан сэдьхэлэй, туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ хүсэл эрмэлзэлэй, эгэршэгүй хани барисаанай хүсые ойлгон мэдэрхын тула эродууд болон грузинуудай 200 жэлэй хани нүхэсэл элирхэйлэн харуулжа байна. Леонид Ильич ажабайдалаараа интернационализмда, демократизмда, арадуудай хани барисаанда хүшоо бодхооно. Дайсантай тэмсэлдэ ород арад һүр хүсэтэй, нугаршагүй зоригтой. Леонид Ильичэй ажаябадал, тэрэнэй ухаан бодол ангиин аша туһада үнэн сэхэ байлгын хэм хэмжүүр, баатаршалга ба шэн зориг болоно.

Аха дүү совет арадуудай бүлэ соо ород арад эгээл аха захань юм. Ингэжэ Леонид Ильич — ород арадай агууехэ хүбүүн — бүхы нацинуудай, тэрэ тоодо грузин арад үндэһэтэдэй таһаршагүй хубинь, интернациональна Эхэ ороной хүсэл эрмэлзэлые мэдүүлэгшэ, тэрэнэй тугшан болоо!

17 жэлэй хугасаа соо, социалис түүхынгээ дүрбэнэй нэгэ хубиһаа үлүү сагай туршада, манай орон Танай хүтэлбэри доро ажаһууна, ажаллана, илана гэжэ **Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев** нүхэр Л. И. Брежневтэ хандажа, үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Эмхидхэлшэ болон теоретигэй гайхамшагта шэнжэ шанарнуудаар, сэсэн мэргэн ухаан бодолоор, эрэлхэг зоригоор, үсэд нэтэрүү байлгаар, хүнүүдтэ һайнаар, анхарал оролдосотой хандалгаар, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлээрээ Та совет арадай бүгэдэ ниитын дурлалда, бүхы дэлхэй дээрэ үндэр ехэ нэрэ хүндэдэ, мэдэрэлдэ хүртөөт.

Та агуу ехэ ород арадай эрхим һайн шэнжэ шанарнуудтай байнат, дүлэтэ интернационализмаараа манай ороной бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэдэй эбдэршэгүй холбоо барисаас, социалис оронуудай хани харилсаас бэхижүүлээт.

Эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго хандуулһанайтнай, туһаламжа үзүүлһэнэйтнай түлөө, һайхан сэдьхэлтэй, урин зулгы байһанайтнай түлөө Танда, хүндэтэ Леонид Ильич, азербайджан арад хизааргүй ехэ баяр баясхалан хүргэнэ. Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ совет Азербайджанай ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтанууд хадаа Танай саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлэлгын, анхарал оролдолго хандуулгын үрэ дүн болоно гэжэ бидэ һайн ойлгоцобди. Манай партиин ленинскэ хараа шэглэлэй түлөө, парти болон орон дотор зохёохы һайн байдалай тогтоогдоһоной түлөө, этигэл найдалай агууехэ мэдэрэлэй түлөө Танда баяр баясхалан хүргэнэбди.

Нүхэр Л. И. Брежневэй нэрлэһэнэй ёһоор, манай обществын нүлөө ехэтэй хүсэн болохо 130 миллион хүнһөө бүридэдэг совет профсоюзуудай үнэн зүрхэнэй, халуун амаршалгануудые **ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ нүхэр А. И. Шибаев** дамжуулба. Социалис Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхэ тухай, манай ороной хүн бүхэн тухай, тэрэнэй ажабайдал, хуби заяан тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго хандуулһанайтнай түлөө Танда, хүндэтэ Леонид Ильич, бүхы совет хүнүүд ехэ баяр баясхалан хүргэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ анхарал оролдолго манай түби дэлхэйн бүхы хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлнүүдтэ, найдалнуудта харюусадаг эб найрамдалай түлөө Танай туйлай ехэ тэмсэлтэй батаар ниилэн нэгэдэнэ.

Танай, Леонид Ильич, бүхы ажабайдал, элитэ ехэ ленинцэй гайхамшагта ажабайдал, коммунис суртал һургаалнуудай илан мандахын түлөө, бүхы хүн түрэлтэнэй зол жаргалай ба амгалан байдалай түлөө шэн габьяата тэмсэлэй толотомо жэшээ болодог байгаа, мүнөөшье болоно, саашадаашье болохо юм.

Манай баатар габьяата үе сагай залиршагүй түхэл шарайе, совет арадай дайшалхы ба ажалай баатаршалгые гүнзэгыгөөр, тобойжо харуулһан Танай «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ», «Шэнэ газар» болон «Дурдалганууд» бидэнэртэ булгандамнай — ажабайдалда ба ажал хэрэгтэ — сэсэн мэргэн һургаал заабари болоно.

Нүхэр Л. И. Брежневэй ажабайдал болон ажал ябуулга хадаа коммунизмын агуу ехэ хэрэгтэ урма зоригтойгоор, залан сэхээр, шэн габьяатайгаар алба хэлгын толотомо, нэрэ хүндэ ехэтэй үльгэр жэшээ болоно гэжэ **Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Т. Живков** тэмдэглээ. Советскэ Союзай партийна ба гүрэнэй ахамад хүтэлбэрилэгшэ эб найрамдал хангахын, бэхижүүлхын түлөө, шахардуу байдалые һуларуулхын ба арадуудай хоорондо харилсаа тогтоохын түлөө, хэдэн миллиард хүнүүдэй амгалан тэнюун, жаргалта байдалай түлөө хэлбэришэгүй, абьяас ехэтэй тэмсэлшэ болоно гэжэ дэлхэйн эб найрамдалда дуратай, демократическа хүсэнүүд, үнэн сэхэ бүхы хүнүүд нүхэр Л. И. Брежневэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэдэг юм.

Леонид Ильич Брежнев манай хэтэдээ мүнхэ багшанарай — Марксын, Энгельсэй, Ленинэй суртал һургаалнууд болон хэрэгүүдэй уг залгамжалагша, эсэшэ сусашагүйгөөр, зохёохы ёһоор үргэлжэлүүлэгшэ гэжэ бидэ, бүхы түбиүүдэй коммунистнууд, тоолодог байнабди. Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, революционно ба национально-сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй ябуулгануудай жагсаалые, нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ нүхэр Брежневэй хододоо оруулдаг ехэ хубитые үндэрөөр сэгнэнэбди.

Һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй турша соо бодото социализмын оронуудай туйлаһан шэнэ амжалтануудта Леонид Ильич Брежневэй суртал һургаалнууд, эдэбхи үүсхэлнүүд заабол оролсоно, тэрэ өөрөө эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадууд һайн ойлгоно.

Румыниин ба Советскэ Союзай хоорондохи али бүхы харилсаанай хэлбэришэгүй хүгжэлтөөр сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлхэ зуураа, эдэ харилсаае бэхижүүлгэдэ Танай, хүндэтэ Леонид Ильич, ехэ хубитаяа оруулһые тэмдэглэхэ байнаб гэжэ **Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, СРР-эй Президент нүхэр Н. Чаушеску** хэлэбэ. Румын-совет харилсаанай манай хоёр арадуудай аша туһада таһалгаряагүй хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ байһандань найданаб.

Женевэдэ эхилээд байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар дүүрэхэ аабза гэжэ олониитэ найдана. Мадридтахи уулзалгын буу зэбсэгүүдые хуряаха ба этигэл найдалые бэхижүүлхэ талаар конференци зарлаа һаань, Европодо амгалан байдал хангаха замаар шэнэ алхам хээ һаань, һайн бэлэй.

Буу зэбсэг хуряахын ба эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай, Танай өөрын, нүхэр Брежнев, онсо үүргэтэй байһые сэгнэхэдээ, Европын арадуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй үни холын хүсэлэнгүүдые бэелүүлгын, ажаябаха, эрхэ сүлөөтэй, амгалан тайбан байха талаар бүхы дэлхэйн хүнүүдэй гол эрхые хамгаалгын хэрэгтэ бусад социалис оронуудтай, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэй хамта манай оронууд улам эдэбхитэйгээр туһалха байһандань найдажа байһанаа мэдүүлнэбди.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Б. Н. Пастухов алдарта ойгоорнь. Эхэ ороной үндэр дээдын шагналнуудаарнь Ленинскэ комсомолой, бүхы совет залуушуулай хүбүүн ёһоной дурлал, халуун амаршалгануудые Леонид Ильичтэ дамжуулба. Революционно хүсэл эрмэлзэлдэ, коммунис этигэл найдалда, эрэлхэг зоригто, хатуу шанга байлгада залуушуул Танһаа, хүндэтэ Леонид Ильич, сэсэн мэргэн, эрилтэ ехэтэй һурган хүмүүжүүлэгшэһээ һуралсана гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эхэ орондоо, түрэл гэртээ, эхэдээ инаг дуратай байхые, ажалдаа, ажамидаралда, һайхан сэдьхэлдэ нангинаар хандадаг байхые Танһаа һургаал абанабди. Танай гайхамшагта номууд манай залуушуулда ажабайдалайнь зам зааһан номууд болоо.

Эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго хандуулжа байдагайтнай түлөө комсомол, совет хүбүүд, басагад партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, Танда, хүндэтэ Леонид Ильич, хизааргүй ехэ баяр баясхалан хүргэнэ.

Түрэлхидэйнгөө дурлалые һайнаар харюулха гээшэ үхибүүдэй нангин уялга мүн. КПСС-эй найдамтай туһалагша, дайшалхы халаан байха гээшэ комсомолой уялга, тэрэнэй бүхы ажал ябуулгын гол зорилго болоно. Түрэл Коммунис партиингаа политикые, XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые совет залуушуул хэлбэришэгүйгөөр дэмжэдэг юм!

Академиин президент нүхэр А. П. Александров СССР-эй Наукануудай академиин, бүхы совет эрдэмтэдэй үмэнэһөө, өөрынгөө үмэнэһөө нүхэр Л. И. Брежневые амаршалба. Танай бүхы ажабайдал манай арадта үнэн сэхэ байлгын гэршэ жэшээ, тэрээндэ алба хэлгын гэршэ жэшээ болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Та дайнай бүхы хүндэ хүшэр харгы замуудые гаталаат, арадуудта дайн дажарай ямар ехэ гасалан зоболон ушаруулдаг байһые бэеэрээ үзөөт, тиимэһээ дайе зайсуулан сараха талаар Танай хэдэг ябуулганууд манай дэлхэй дээрэхи хүн түрэһэн нэрэдээ хүрэмэ бүхы зоной һайшаан дэмжэжэ байһаниинь ойлгосотой. Танай нэрэ, Леонид Ильич, эб найрамдалай ба арадуудай жаргалта байдалай түлөө тэмсэлэй һүлдэ болоо. Эб найрамдалай түлөө Танай тэмсэл, манай партиин тэмсэл олон зуугаад миллион хүнүүдэй ами наһые абарха, эсэсэй эсэстэ хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа дайн байлдаае усадхан үгы хэхэ байха гэжэ би мэдэнэб, гүнзэгы сэдьхэлһээ этигэнэб.

Та бүхы ами наһаяа манай арадай зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ зорюулаат. Танай хүсэн, Танай агууехэ энэрхы һайхан сэдьхэл энээнһээ үндэһэтэй. Энээнэйтнай түлөө бүхы совет хүнүүд Танда дуратай. Манай арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангахын тула, манай Эхэ ороной аюулгүй байдалые хангахын тула обществын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ гэһэн зорилго Та совет эрдэм наукын урда табиһан бэйнат. Энэ даалгабаринетнай дүүргэхын түлөө манай эрдэмтэд бүхы хүсэеэ элсүүлхэ юм.

Социалис революциин илалтын, тэрэнэй туйлалтануудые бэхижүүлхын ба аршалан хамгаалхын түлөө, социализм ба коммунизм байгуулгын түлөө асари ехэ тэмсэлэй бүхы түүхын туршада Советскэ Союзай Ленинскэ Коммунис парти партийна болон гүрэнэй гайхамшагта ажал ябуулагшадые хүмүүжүүлээ. Тэдэнэй эгээл элитэ ехэ ба гайхамшаг түлөөлэгшэдэй нэгэн Леонид Ильич Брежнев болоно, —гэжэ **Монголой Арадай-Революционно партиин Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал** мэдүүлбэ.

Гүн ухаата Ленинэй һургаалые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, Советскэ Союзда хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгада, Октябриин болон бүхы дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй туйлалтануудые, арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ ба аршалан хамгаалгада Л. И. Брежневэй габьяа сэгнэшэгүй ехэ гээшэ.

Агууехэ Ленинэй ба эрэлхэг зоригтой Сүхэ-Баатарай анхан байгуулһан аха дүүгэй совет-монголой хани барисаанай саашанхи хүгжэлтэ ба гүнзэгырэлгэ нүхэр Л. И. Брежневэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Энэ хани барисаан мүнөө үедэ Монголой газар дээрэ бодхоогдожо байгаа олон тоото шэнэ барилганууд дээрэхи ба үйлэдбэриин интернациональна коллективүүдэй хамтын зохёон байгуулхы ажалда, манай социалис туйлалтануудые сахиха ба хамгаалха талаар дайшалхы постнууд дээрэ эли тодоор харагдана.

Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр П. П. Гришкявичус, Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр С. К. Гроссу, Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Э. Восс, Киргизэй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, нүхэр Т. У. Усубалиев, Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. Расулов, СССР-эй министр Е. П. Славский, Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр К. С. Демирчян, Туркменистанай Компартиин нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Г. Гапуров, Эстониин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр К. Г. Вайно үнэн зүрхэнэй амаршалгануудай хани халуун үгэнүүдээр юбилярта хандаба. Нүхэр Л. И. Брежневэй элитэ һайхан, баатаршалгата ажабайдал хадаа хүн бүхэнэй, арадтаа, партиин хэрэгтэ алба хэлгээ өөрынгөө гол шухала зорилго болгобол, хэмжээлэшэгүй ехэ юумэ хэжэ шадаха байһанай эрхим жэшээ болоно гэжэ тэдэ онсолон тэмдэглэбэ. Манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл болодог Ленинскэ партиин гайхамшагта хүндэ хадаа имагтал Леонид Ильичэй ажал ябуулгатай холбоотой.

Нүхэр Л. И. Брежневтэ гүрэнэй томо ехэ ажал ябуулагшын бэлиг шадабари юрын ба даруу номгон абари зантай хэр угһаа зохилдон нэгэдэнхэй гээшэ. Хүдэлмэришэн ангиин нэрэ хүндэтэ хүбүүнэй бүхы ажабайдал арадай аша туһада, ажалшадай һуудал байдалай хэм хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, ороной экономическа хүсэ шадал ехэ болголгодо, бүхы союзна республикануудай али бүхы талаараа хүгжэлгэдэ зорюулагданхай. Инаг дуратай манай Эхэ ороной һалбаран хүгжэлгэдэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалга ба бэхижүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн айхабтар ехэ хүсэл оролдолгынь түлөө Леонид Ильичтэ совет хүнүүд баяр баясхалан хүргэдэг байна.

Дэлхэйн социалис байгуулалтые бэхижүүлгэ, бүхы хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэ нүхэр Л. И. Брежневэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Эб найрамдалай түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэгшэ, ленинскэ гадаадын политикые зохёохы ёһоор хүгжөөгшэ ба удаа дараалан бэелүүлэгшэ гэжэ тэрэниие мүнөө үеын хүнүүд һайн мэдэдэг.

Леонид Ильичэй хүсэн түгэс бэлиг шадабари, ажабайдалай баян ехэ дүй дүршэл саашадаа үшөө олон жэлнүүдтэ Эхэ орондоо, Коммунис партидаа, коммунизмын илан мандахын түлөө, социальна үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэ урдынхидаал адли дэбжэлтэ түгэсөөр, аша үрэтэйгөөр алба хэхыень үгэ хэлэгшэд хүсэбэ.

* * *

Хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, нэгэнтэ бэшэ үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Нүхэр М. А. Суслов социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аха дүүгэй партинуудай эндэ байһан хүтэлбэрилэгшэдэй түлөө, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөө, аха дүү социалис оронуудай арадуудай түлөө, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түлөө, эб найрамдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдэй нэгэдэл ба нягта эмхидэлэй түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааһан байдалай түлөө, демократиин, социализм ба коммунизмын түлөө хундага үргэхыень дурадхаба. Эдэ үгэнүүдынь зал соо байгшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэ үгтэбэ. Уулзалгада хабаадагшад Леонид Ильичые үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ ехэ альга ташалгаар амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев ингэжэ хэлэбэ:

Эрхим хүндэтэ нүхэд ба ханинар!

ЦК-гай хүтэлбэриин талаар минии нүхэд, мүн союзна республикануудай, профсоюзуудай, комсомолой, эрдэмтэдэй, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд, гадаадын манай айлшад мүнөөдэр һайн һайхан, хани халуун олон үгэнүүдые эндэ хэлээ. Энээнэйнь түлөө тэдэ бүгэдэндэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб. (Альга ташалга).

Нэгэ зариман үлүү ехээр магтаа гү, теэд манайда ойн баярай болоходо, энээнгүйгөөр үнгэрдэггүй бэшэ аал. (Энеэлдэн). Энээн тухай Ленин хэлэхэдээ, бидэ, коммунистнууд, ехэрхэхэгүй, хэрэг тухайгаа мартахагүй ёһотойбди гэжэ һэргылэн хэлэһэн байха. Тиимэһээ энэ Ленинэй захяа заабариие баримталдаг байя. (Альга ташалга).

Наһан соогоо — үйлэдбэри дээрэ, дайнда, политическэ ба гүрэнэй хүдэлмэридэ — минии хэжэ үрдиһэн бүхы юумэн манай Ленинскэ партиин — 50 жэлэй туршада тэрэнэй үнэн сэхэ хүбүүн ябанаб, амиды ябаа саттаа тиимэл үлэхэб, — урлалаар эдэ бүгэдэ хэгдэһэн байха. Парти хадаа манай хүсэ шадалай эшэ үндэһэн (альга ташалга), манда харгы замымнай урагшань гэрэлтүүлдэг прожектор мүн болоно. Энэмнай агууехэ арадай эрхим хүбүүд, басагадай хамтын ухаан бодол болоно. Энэмнай, манайда оло дахин ба зүб хэлэгдэдэгэй ёһоор, манай бүхы илалтануудай зоригжуулагша ба эмхидхэлшэ мүн. (Альга ташалга).

Арадай аша туһада, тэрэнэй баян дэлгэр байдалда өөрынгөө бүхы ажал ябуулгые парти зорюулна, тиимэһээ бүхы арад тэрэниие һайн ойлгодог, дэмжэдэг гээшэ. Энэмнай тэрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэһэн, тэрэнэй бүхы түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхын арга нүхэсэл мүн болоно. (Альга ташалга).

Хаанашье хүдэлбэл, минии ажаллаһан бүхы участогуудта эсэсэй эсэстэ гурбан гол зорилгонуудые: экономико хүгжөөлгэ, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, тэрэшэлэн бэеэ хамгаалха хүсэеэ бэхижүүлгэ ба бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэл — шиидхэлгэ тухай хэлсэгдэдэг байгаа. Имагтал эдэ гурбан манай партиин ажал ябуулгын гурбан ехэ зорилго мүн болоно. Арадай зол жаргал гээшэ партиин эгээл дээдын уг зорилго мүн болодог. (Альга ташалга). Иимэ агууехэ хэрэгтэ бүхы наһаяа зорюулһандаа гэмшэжэ болохогүй. Иимэ хуби заяатай хүнүүдэй нэгэн байһандаа би омогорхоноб. (Альга ташалга).

Үшөө нэгэ юумэн тухай хэлэхэ дуратайб. Манай үргэн ехэ орон дотор хаа хаанагүй нютагуудтахи партийна хүтэлбэрилэгшэдэй айхабтар ехэ, эсэшэ сусашагүй ажалда үдэр бүри бидэ түшэглэдэггүй байгаа һаа, манай бүхы хүдэлмэри хии һалаха байгаа. Нэн түрүүн союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай, секретарьнарай, партиин крайкомууд болон обкомуудай, горкомууд болон райкомуудай секретарьнарай эрхилдэг хүдэлмэри тухай эндэ хэлэхэ зэргэтэй. Тэдэнэй зэм дээрэ хүсэл оролдолгын асари ехэ ашаан буудаг гээшэ. Тэдэ арадай ажабайдалай бүхы һалбаринуудай хүдэлмэри эмхидхэлгын түлөө харюусадаг байна бшуу. Өөрынгөө дүршэлһөө энэмнай хүнгэн бэшэ ажал гэжэ би мэдэнэб. Энээнтэй хамта ямар ехэ һонин ажал гээшэб. Тиимэһээ энэ үдэр тэдээндэ баяр баясхалангай хани халуун һаналаа элирхэйлхэ, эдэ нүхэдэй — партиин политикые үнэн сэхээр ба найдамтайгаар бэелүүлэгшэдэй ажалые ёһотоор сэгнэхэ дуран хүрэнэ. (Альга ташалга).

Хүндэтэ ханинар!

Наһанайнгаа ээлжээтэ шатые дабажа гарахадаа, юун хэгдээб, үшөө юун хэгдэхэ байнаб гэжэ заатагүй бодомжолхо саг ерэдэг.

Үнгэрһэн юумэн тухай олониие хэлэһэнэй үлүү, энэмнай мэдээжэ. Тэрэнэй түлөө улайха саг ерэхэгүй гэжэ би һананаб. Харин бүхы һанал бодолни ерээдүй жэлнүүдтэ парти болон арадай хэхэ юумэн дээрэ ехэнхидээ тогтоно гээшэ. Сэхынь хэлэбэл, хүсэ шадалтай байгаа сагтаа ямар юумэндэ хабаадаха дуратай байһан тухайгаа хэлэнэб. (Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Харин, нүхэдүүд, асари ехэ юумэн хэгдэхэ байна бшуу!

Бидэ хүсэн түгэс, техническэ талаараа һайн зэбсэглүүлэгдэһэн социалис арадай ажахы байгуулаабди. Бидэ экономикын, хүтэлбэрилгын, ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта айхабтар олон мэргэжэлтэдые бэлдээбди. Тиигэбэшье энээгээр һанаагаа амаржа болохогүй.

Мүнөө үедэ энэ арадай ажахын, эндэ хүдэлжэ байгаа бүхы хүнүүдэй тодо һонор, таһалгаряагүй хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй болоно.

Түрүү техникэдэ, ажалые эрдэм ухаанай ёһоор эрхилэлгэдэ түшэглэн, манай бүхы арадай ажахыда ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлхэ — энэмнай эгээл шухала — хэрэгтэй болоно бшуу. Эгээл хүгжэнги капиталис оронуудайхиһаа доошо бэшэ, харин манайда дээшэ байхаар тэрэниие хүгжөөхэ хэрэгтэй. Социалис байгуулалта энээнэй түлөө бүхы арга боломжонуудые манда үгэнэ. Тиимэһээ гансал тэдэниие зүбөөр хэрэглэжэ шадаха, тон зүбөөр, гамтайгаар ажахыгаа эрхилжэ һураха хэрэгтэй.

Манай арадай дүй дүршэл болон зохёохы эдэбхи үүсхэл хараадаа абан, аха дүү социалис оронуудай, тэрэшэлэн хүгжэнги капиталис гүрэнүүдэй дүй дүршэлэй һайн юумэнүүдые хараадаа абан, экономико хүтэлбэрилгые нилээд һайжаруулха хэрэгтэй болоно.

Моральна болон материальна урмашуулгын саг үргэлжэ аша үрэтэйгөөр хүдэлхэ гурим зохёон табижа, хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Эдэ урмашуулганууд хадаа хүн бүхэниие эгээл ехэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ, саг үргэлжэ продукциин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зоригжуулха зэргэтэй.

Бүхы совет хүнүүдэй эрхэтэн ёһоной мэдэрэлые, ажал болон социалис зөөридэ тэдэнэй хандалгые, хүдэлмэри дээрэхи, ниитын ажабайдал ба гэр бүлэдэхи тэдэнэй журам болон соёл болбосоролые шэнэ хэм хэмжээндэ гаргаха хэрэгтэй болоно.

Манай ороной хүгжэлтэдэ мүнөө болотороо тохёолдодог түбэг бэрхэшээлнүүдһээ өөһэдыгөө зайсуулха гэжэ бидэ һанаа һаа, нүхэдүүд, эдэ бүгэдые хэхэ ёһотойбди. Манай партиин болон совет арадай гол зорилгые — коммунис общество байгуулха зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула эдэ бүгэдые заатагүй хэхэ хэрэгтэй гэжэ дабтан хэлэхэ байнаб. Имагтал энээндэ партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд шэглүүлэгдэнхэй гээшэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа партиин, бүхы шатын Соведүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой, манай бүхы арадай ажал ябуулгада айхабтар ехэ арга олгоно бшуу.

Оронойнгоо аюулгүй байдал, бата бэхи ба найдамтай эб найрамдал хангахын түлөө бии байгаа арга шадалаараа бүхы юумэ хэхэ болоно ха юмбибди. Харин мүнөөнэй уласхоорондын орёо, шахардуу шанга эрхэ байдалда энэмнай хүнгэн бэшэ хэрэг болоно.

Гадаадын гүрэнэй ажал ябуулагшадтай хөөрэлдэхэдөө, Брежневэй эб найрамдалда дуратай байһанда бидэ этигэдэгбди, зүгөөр танайда, СССР-тэ бусадай ямар һанал бодолтой байһаниинь үшөө мэдэгдэнэгүй гэһэн һанал бодолнуудые хаа-яа дууладаг байнаб.

Ингэжэ бододог господануудта: таанад Советскэ Союзые багаар мэдэнэт гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Эб найрамдалай хэрэгые Брежневэй баримталдаг байһан ушар хадаа бүхы совет арадай һанал бодол ба хүсэл эрмэлзэлые тэрэнэй элирхэйлдэг байһан дээрэһээ гарана бшуу. (Үни үргэлжэлһэн альга ташалга). Энэ ушар гадаадын политика
бэелүүлдэг манай парти
лон гүрэнэй бата ба хэл
ришэгүй хараа шугам
элирхэйлнэ ха юм. Энэ
раа шугам Ленинэй үе с
һаа хойшо мүнөө болото
удаа дараалан бэелүүлэг
жэ байнхай. (Альга таш
га). Эб найрамдалай
бусад оронуудтай амга
тайбан харилсаа холбоо
хэрэгые баримталха уша
манай обществын бүхы ш
жэ шанараар тодорхойл
додог гээшэ. Тиимэһээ има
тал манайда политикын т
лаар дайнай, зэрхэг түр
хэй ба һүйдхэлтэ ябуул
нуудые баримталагшад үг
байхашьегүй юм. (Альга т
шалга). Мүнөө иимэ бай
саашадаашье тиимэ бай
юм. (Үни удаан үргэлж
һэн альга ташалга)..

Үгэеэ түгэсхэхэдээ, ин
жэ хундага үргэхые дура
ханаб:

— манай агууехэ сов
арадай түлөө! (Удаан үрг
жэлһэн альга ташалга).

— Советскэ Союзай Ко
мунис партиин — Ленин
партиин, коммунис байгу
лалтын архитекторэй түл
(Нэрьемэ альга ташалга).

— манай үсын түүх
дабшуулхы гол хүсэнүүд
нэгэнниинь болохо социал
гүрэнүүдэй алдарта хани
гэдэлэй түлөө! (Удаан
гэлжэлһэн альга ташалга).

— бүхы дэлхэй дээрэ
та эб найрамдал хангах
түлөө! (Удаан үргэлжэл
альга ташалга).

— хүндэтэ нүхэдүүд, Та
надай элүүр энхын, амжа
тануудые туйлахын түл
(Нэрьемэ, удаан үргэлжэл
альга ташалга).

* * *

Уулзалгада хабаадагш
һууриһаа бодожо, Леон
Ильич Брежневтэ ха
халуунаар удаан саг
альга ташаба.

Түрүүлэгшээр һууһан
хэр М. А. Суслов хүнд
үргөө:

Хүндэтэ нүхэдүүд! Ма
хүндэтэ Леонид Ильич Бр
невэй түлөө, тэрэнэй эл
энхэ, зол жаргалтай ябах
түлөө, манай агууехэ соц
лис Эхэ ороной һалбар
хүгжэхын аша туһада,
циализмын ба бүхы дэл
дээрэ эб найрамдал хан
хын аша туһада һайн
хан ажал ябуулгадаа ш
амжалтануудые туйлах
түлөө үшөө дахин хунд
үргэхыемни зүбшөөг
(Удаан үргэлжэлһэн ал
ташалга).

Анхарал оролдолгоо
халуун дулаан хандасаа
тэрэнэй хүшэр хүндэ, һа
һайхан хүдэлмэридэ туһ
жа байдаг Леонид Ильич
бүлын гэшүүдэй элүүр энх
зол жаргалай, ажана б
далай түлөө. (Альга таш
га).

Агууехэ Ленинэй байгу
һан Советскэ Союзай К
мунис партиин, тэрэ
штаб — Центральна Ко
тедэй түлөө! (Удаан үрг
жэлһэн альга ташалга).

Энэ зал соо байһан б
нүхэдэй элүүр энхын түл
(Удаан үргэлжэлһэн ал
ташалга).

Таанадай, хүндэтэ н
дүүд, коммунизмын аша
һада ажалдаа шэнэ амжа
нуудые туйлахынтнай тү
(Удаан үргэлжэлһэн ал
ташалга).

**Леонид Ильич Бреж
аха дүү оронуудай хүтэ
рилэгшэдтэ хандахадаа,
оронуудай арадуудта
зүрхэнэй амаршалга, һа
ран хүгжэлтын ба зол
галай хүсэлэнгүүдые
жуулхые гуйба.**

* * *

Уулзалгын үедэ иску
вын уран бэлигтэнэй
церт болоо. СССР-эй ар
артистнууд М. Биешу,
Зыкича, М. Магомаев,
Нестеренко, А. Райкин,
Сличенко, РСФСР-эй
дай артистка Т. Синяв
РСФСР-эй габьяата ар
А. Слободяник, Украи
ССР-эй габьяата арти
нууд бандура дээрэ
дадаг трио А. Шутько,
Мамченко, С. Петрова,
захай ССР-эй габьяата
тист А. Днищев, Моско
тын артистнууд ССС
спортын мастернууд Я
кинууд тэрээндэ хабаа
байна.

Леонид Ильич Брежн
түрэһөөр 75 жэлэй ойдо
рюулагдаһан уулзалга
хани халуун, үнэн зүр
оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС

ПАРТИТАЯА, АРАДТАЯА ХАМТА

Мүнөө үеын элитэ ехэ партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагша, агууехэ Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүйн байдалай түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ гээд нүхэр Л. И. Брежневые совет хүнүүд мэдэдэг. Леонид Ильичэй 75 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, ороной таряашад үнэн зүрхэнһөө тэрэниие амаршалаад, коммунизмын ба эб найрамдалай аша туһада эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хүсэн түгэлдэр ажал ябуулга ажалша хүн тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Москвагай В. Д. Калмыковой нэрэмжэтэ тоолоһын-аналитическэ машинануудай заводто болоһон митингдэ хабаадагшад энээн тухай хэлээ.

Мүлигшэ В. Пушкарев ингэжэ хэлэбэ:

— Хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэһэнэйнь түлөө ленинскэ партида бүхы наһан соогоо үнэн зүрхэнһөө баяртай ябацагби. Леонид Ильичэй ажалайнгаа намтарые хүдэлмэришэнөөр эхилһэниинь гүнзэгы удхатай. Тэрэ ажабайдалай ехэ һургуули гаража, манай партиин ба гүрэнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ болоо.

Олон жэл соо манай коллектив нүхэр Л. И. Брежневые гүрэнэй засагай дээдын зургаанда өөһэдынгөө депутадаар һунгана. Тэрэнэй һунгагшадай урда үгэ хэлэхэдэ, Москвагай Бауманска районой ажалшадай ажабайдалда ехэ үйлэ хэрэг болодог. Һүүлэй жэлнүүдтэ манайда болоһон хубилалтанууд баярлуулна. Энэнь манай депутадай аша габьяа болоно.

Ниислэл хотын «Динамо» заводой дайнай ветерануудай үмэнэһөө предприятиин хүдэлмэрилэгшэ И. Колганов ингэжэ хэлэбэ:

— Бидэ, фронтовигууд, Советскэ Союзай Маршал Л. И. Брежневые манай полкын хүн гэжэ тоолодогбди. Тэрэ олон миллион совет хүнүүдтэй хамта Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэһэн, полит-хүдэлмэрилэгшын халуун үгөөр сэрэгшэдые баатаршалгануудта зоригжуулдаг байһан.

Манай үетэн дайнай бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа. Амгалан огторгой доро зол жаргалтай ажаһуужа байһанай түлөө Коммунис парти ба совет гүрэндэ баяр хүргэнэбди. Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха, түби дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ хубитаяа оруулдаг Леонид Ильичтэ баяр баясхалангай эдэ үгэнүүдые зорюулнабди.

Москвагай М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй фабрикын бүд нэхэгшэд нүхэр Л. И. Брежневые дулаан үгэнүүдээр амаршалба.

— Леонид Ильич хүнүүдтэ хододоо анхаралтайгаар хандадаг байһаараа шалгардаг юм.—гээд Социалис Ажалай Герой, бүд нэхэгшэ М. Иванникова хэлээ.—Манай инаг дуратай Эхэ ороной аша туһада шударгы шангаар ажалладаг байһанайнь түлөө ехэ баяр хүргэнэбди.

— Комсомолшуудта, бүхы хүбүүд, басагадта Леонид Ильичэй ажабайдал хадаа Эхэ орондоо үнэн сэхэ алба хэлгын, суртал бодолоор батаар нэбтэрэнги, энэрхы дулаан сэдьхэлтэй байлгын зоригжуулхы жэшээ болоно.— гээд Москвагай түмэр замай транспортын инженернүүдэй институдай студент О. Русова хэлээ.—Манай залуушуул арадайнгаа, партиин аша туһые бэелүүлдэг, совет Эхэ оронойнгоо һалбаран мандахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэн.

— Нүхэр Л. И. Брежневтэ Эхэ ороной үндэр шагнал олгогдоһонтой дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди, — гээд Ленинградай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Невский завод» нэгэдэлэй стропальщик И. Шотин мэдүүлбэ.

(ТАСС).

МОСКВАҺАА МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй түрэһөөр 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар Советскэ Союзда ерээд байһан Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер, Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент Н. Чаушеску, Чехословакиин Ко
мунис партиин ЦК-гай Ге
ральна секретарь, Че
словакиин Социалис Респ
ликын Президент Г. Гу
Эхэ орондоо бусахаяа
кабриин 19-дэ Москва
мордобо.

Нүхэд М. С. Горба
А. А. Громыко, А. П. Ки
ленко, В. В. Кузнецов, И
Капитонов, В. И. До
айлшадаа үдэшөө.

СССР-тэ байдаг эл
сайдууд: ГДР-һээ—Э.
кельман, СРР-һээ — Т.
даш, ЧССР-һээ — Ч. Л
тинский үдэшэгшэдэй д
байлсаба.

(ТАСС

СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Комсомолой ажабайдал

Тоосоото үе соо орон доторнай гайхамшагта ехэ үйлэ хэрэгүүд боложо, комсомолой урда нилээд ехэ, шэнэ зорилгонуудые табиһан байна. Районой комсомолшууд болон залуушуул эдэ түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдтэ өөһэдынгөө эдэбхи үүсхэлээр, шэн зоригто ажалаараа харюусаа. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула эдэбхи үүсхэл бадаруулжа, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Энээнэй ашаар районой олон комсомолшууд болон залуушуул арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь боло урид дүүргэһэн байна. Эдэнэй тоодо авиапредприятиин Братеньковой, «Ангара» магазинай Алексеевагай хамтанууд ороно. Тиихэдэ шэлэй заводой хабсаргагша Б. Цыренов, оёдолой «Туяа» нэгэдэлэй оёдолшон Н. Каденова болон бусад табан жэлэйнгээ даабари жэлээр урид дүүргээ.

Районой комсомолшууд болон залуушуул түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараа бэшэ, харин тэдэнэр шэнэ табан жэлдэ бүри эдэбхитэйгээр, габшагай шангаар ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой токарь В. Жигмитов арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб 3,5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргажа, үетэн нүхэдөө хандаа. Тиихэдэ оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон А. Гомзякова табан жэлэйнгээ түсэб 3,5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абанхай. Мүнөө түрүү оёдолшон ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Тиихэдэ район дотор ВЛКСМ-эй XIX съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын тула мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Жэшээлхэдэ, столовонуудай трестын коллектив ерэхэ жэлэй табан һарын түсэб ВЛКСМ-эй XIX съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Иимэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан комсомол-залуушуулай коллективүүд олон. Эдэ бүгэдэ ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь В. Конечных гэгшын хэһэн элидхэл соо хэлэгдээ.

Тэрэшэлэн элидхэлшэ бии байгаа дутуу дундануудта ехэ анхарал хандуулаа. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг шөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Мүрысөөнэй ябаса олондо туулгаха, мэдээсэхэ талаар хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тиихэдэ түрүү онол арга, ажалай дүршэл нэбтэрүүлхэ, тэдэнние олоной хэрэг болгохо талаар баһал ехэ юумэн хэгдэнэгүй гээд тэрэ шүүмжэлээ. Район дотор комсомол-залуушуулай коллективүүд урда жэлнүүдтэ орходоо нилээд олошороо. Тэдэнэй олонхинь амжалтатай хүдэлнэ. Жэшээнь, «Ангара» магазинай галантерейн таһагай комсомол-залуушуулай коллектив КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөндэ илажа, «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Гэхэтэй хамта промышленна олон предприятинуудта иимэ коллектив үсөөн, заримандань огто үгы байха юм.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар ВЛКСМ-эй райком дээр бүриин хүдэлмэри ябуулнагүй гээд хэлэгдээ. Гадна ажалша коллективүүдтэ «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн түрүү онол арга удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Олон залуушуул муугаар хүдэлжэ, коллективээ хойшо татана. Пивэ гаргадаг заводто, валенка дарадаг фабрикада энэ онол арга огто хэрэглэгдэнэгүй. Гадна залуушуулай ажалһаа гаража ошохо ушар олон. Бүтээн гаргагдадаг продукцинуудай шанарта онсо анхарал үшөөл хандуулагдадаг болоогүй байһаар. Эдэ дутуу дундануудые элирүүлхэ, тэдэнние усадхаха хэмжээнүүдые абхуулха талаар арадай хиналтын пост болон комсомолой прожекторнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Районой залуу уралан нарижуулагшад тоосоото үе соо 100 мянган түхэригэй аша үрэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Гэбэшье энэ асуудалаар бага юумэн хэгдэнэ гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Тиихэдэ тэрэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна. Район дотор һурган хүмүүжүүлэгшэдэй совет байгуулагданхай. Горпромторгдо энэ асуудалаар бага бэшэ юумэн хэгдэжэ байна.

Саашадаа элидхэлшэ залуушуулай политическэ, экономическа һуралсал, ленинскэ зачёт дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон, районой һургуулинуудай комсомолой организацинуудай хүдэлмэри тухай хэлэһэн байна. Район дотор хоёр институт, хэдэн техникумүүд бии. Студентнэр зунай үедэ барилгын бригадануудые байгуулжа, барилгын ехэ хүдэлмэри хэдэг. Тэдэнэй диилэнхи олониинь хүдөө нютагуудта ошожо ажаллана. Теэд зарим колхоз, совхозууд, предприятинууд договор соо хэлэгдэһэн уялгаяа хүсэлдүүлжэ шаданагүй, эндэһээ отряднуудай хүдэлмэри уңжагайруулна гээд эндэ тэмдэглэгдээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ эгээн түрүүлэн үгэ абаһан Улаан-Үдын шэлэй заводой комсомолой комитедэй секретарь **П. Афанасьев** заводойнгоо комсомолшууд болон залуушуулай габшагай һайнаар ажаллажа байһан тухай мэдүүлээ. Мүнөө үедэ 82 комсомолшууд энэ оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээд, ерэхэ жэлэй даабаряар ажаллажа байнхай. Тиихэдэ табадахи цехэй коллектив 1982 оной 6 һарын түсэбые ВЛКСМ-эй XIX съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа. Энээниие дэмжэжэ, комсомол-залуушуулай олон коллективүүд урид абаһан уялгануудаа шэнэлһэн байна. Тиихэдэ тэрэ дутагдалнууд дээрэ тогтоо. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Түрүү онол арга муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиихэдэ заводто жэл бүри зуу гаран залуу хүбүүд, басагад хүдэлхэеэ ерэдэг. Тэдээндэ мэргэжэл олгожо, үлөөхэ гээшэ хүшэр. Хамтын байра дуталдана гээд тэрэ тэмдэглээ.

— Манай авиапредприятида түрүүшүүл олон. Теэд тэдэнэй ажалай дүй дүршэл олоной хэрэг боложо шаданагүй. Эндэһээ залуушуулай дунда даабарияа дүүргэдэггүй хүнүүд бии гээшэ. Бидэ тэдэнние гансашье суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэдэг бэшэ, харин тэдэнтэй нүхэр ёһоор хөөрэлдэдэг, зүбшөөл, заабари үгэдэг гээшэбди. Энэ онол арга ехэ туһа хүргэдэг гэжэ һанагшаб. Үшөө нэгэ юумэндэ тогтохо һанаатайб. Район доторнай залуушуулда, комсомолдо зорюулагдаһан харуулан ойлгуулха стенд ехэ үсөөн. Тиихэдэ ажалай залуу түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй самбар бии болгобол һайн байгаа, — гээд Улаан-Үдын авиапредприятиин ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Б. Золотарев** дурадхаба.

Элидхэл соошье, мүн үгэ хэлэгшэдшье кадрова асуудалда онсо анхарал хандуулаа. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой токарь **В. Жигмитов**, залуу хүдэлмэришэдэй заводто тогтожо хүдэлдэггүй байһан тухай хэлээ. Энээнэй нэгэ шалтагаан гэхэдэ, хамтын гэр байра дуталдана. Хүдэлмэриин эрхэ байдал тэдэнэй эрилтэ хангажа шаданагүй. Спортивна зал байхагүй. Эдэ бүгэдэһөө боложо, залуу мэргэжэлтэдшье ажалһаа гаража ябашана. Энэ дутагдалые усадхахын тула заводой захиргаан, партком, профсоюзай болон комсомолой организацинууд хэмжээнүүдые абажа байнхай. Заводой залуушуул шефтээ абаһан 44-дэхи һургуулиин 9—10 классай һурагшадтай харилсаа холбоогоо һайжаруулаа. Тэдэнэр һурагшадтай уулзажа, элдэб хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Гадна тэдэнэр һурагшадые заводто урижа, цехүүд соогуураа ябуулдаг, элдэб мэргэжэлтэй танилсуулдаг байна.

Удаань «Юбилейный» универмагай наймаалагша **Е. Калычкина** үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ хэлэбэ: — Манай универмагта ехэнхинь залуушуул ажалладаг. «КПСС-эй XXVI съездэ — габшагай ажалай 26 недели» гэһэн үүсхэл коллективнай гаргажа, шударгы һайнаар ажаллаа. Мүнөө бидэнэр «ВЛКСМ-эй XIX съездэ — габшагай ажалай 19 хоног» гэһэн үүсхэл гаргаабди. Энэмнай район дотороо хаа хаанагүй һайшаан дэмжэгдээ. Байгша онойнгоо түсэбые декабриин 29-дэ дүүргэхээр хараалнабди. Юрэдөөл, өөһэдынгөө комсомолой съездые үндэр бүтээсэтэ ажалаараа угтахаар зэһэнхэй гээшэбди.

Тэрэшэлэн үгэ хэлэлгэдэ Советскэ районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай мүрдэгшэ **Л. Шуенкова**, кооперативна техникумэй ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Н. Бадашканова**, «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй оёдолшон **Л. Лобанова**, хоёрдохи һургуулиин һурагша **А. Френкель** болон бусад хабаадажа, өөһэдынгөө комсомолой организациин ажал хэрэг, дутуу дундануудай тухай хэлээ. Эндэ суглараһан комсомолшуудые ажалай ба дайнай ветерануудай зүрһөө ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ **А. Н. Шодонов** халуунаар амаршалжа, саашадаа бүри ехэ амжалтануудые түйлахынь хүсөө.

Онсолон хэлэхэдэ, районой комсомолшууд ВЛКСМ-эй райкомой тоосоото үе соо ябуулһан хүдэлмэри ханамжатай дээрэ тоолодожо, ВЛКСМ-эй ээлжээтэ XIX съездые шэнэ эдэбхи үүсхэлээр, ажалай шэнэ түйлалтануудаар угтахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой партийна-эмхидхэлэй таһагые даагшын орлогшо **Д. Т. Цыремпилов**, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Н. Башкеев** гэгшэд хабаадаба.

М. САНДАНОВ.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАА — ТАБАН ЖЭЛДЭ

— Заха холын Аха нютагай комсомолшууд болон залуушуул түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлдэ эзэлэгдэн, урма зоригтойгоор ажаллажа байна. «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эршэтэ ажалаа зорюулаял!» гэһэн партиин уряа хадаа залуу үетэндэ сэхэ хабаатай, — гэжэ ВЛКСМ-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретарь М. Ошорова районой комсомолой XXVIII конференци дээрэ хэһэн тоосоото элидхэлээ эхилбэ.

Тоосоото үе соо районой залуушуул яһала һайнаар хүдэлөө гээшэ. Гүрэнэй түсэб, абаһан уялгануудые дүүргэлгэдэ тэдэнэй оруулһан хубита нилээдгүй. Районой гол шухала һалбари болохо мал ажалда ехэнхидээ залуушуул хүдэлжэ, өөһэдынгөө амжалтануудаар бэшэндээ жэшээ харуулан ябадаг юм. Жэшээлхэдэ, «50 лет Октября» колхозой һаалишан Любовь Путункеева, трактористнууд Сергей Тапхаров, Алексей Шарастепанов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд Михаил Хандаков, Жамбал Мангадаев, «Коммунизм» колхозой хонишод Татьяна Осохеева, Клим Габанов болон бусад комсомолшуудай нэрэ соло район дотороо суурхана.

Жэл бүхэндэ Сорогой дунда һургуули дүүргэгшэд бүхы классаараа түрэл колхоздоо үлэжэ, хүн бүхэн дурлаһан ажалаа өөрөө шэлэн олодог юм. Энэ һайхан хэрэгые районой залуушуул халуунаар дэмжэдэг болонхой. Гадна һургуулиин комсомолшууд мүн һайнаар һурана, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Гэхэ зуура, элидхэл дотор районой комсомолой организациин хүдэлмэриин дутуу дунданууд элирүүлэгдэжэ, шүүмжэлэл дэлгэрээ гэжэ хэлэлтэй.

Комсомолой эхин организацинуудта суглаан үсөөнөөр болоно, залуушуулай ажабайдалда хабаатай шухала асуудалнууд мүртэйгөөр зүбшэгдэнэгүй, тэдэнэй ажалһаа сүлөө саг аша үрэгүйгөөр үнгэрнэ. Илангаяа иимэ дутагдалнууд «Улаан-Аха», «Коммунизм» колхозуудай, зарим эмхи зургаануудай комсомолой организацинуудта ушарна.

— Залуу малшадай дунда социалис мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнэ, мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдоногүй, — гэжэ «Коммунизм» колхозой хонишон Т. Осохеева хэлэбэ. Имагтал тус ажахын комсомолой комитедэй һулаар хүдэлдэг дээрэһээ ажалай журам эбдэхэ, ниитын гуримда харша ябадал зарим залуушуул гаргана.

Районой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай коллективтэ олонхидоо залуушуул хүдэлдэг юм. Хүдөөгэй хүн зониие хэр зэргээр хангажа байһан тухай комбинадай оёдолшон С. Галсанова хөөрэжэ үгөө.

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, набша намаа, түүхэ гэһэн үүсхэл Сорогой дунда һургуулиин һурагшад ба багшанар гаргажа, бүхы һургуулинуудай коллективүүдтэ хандаһан юм. Энээн тухай тэрэ һургуулиин ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь З. Тапхарова хэлээ.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн «Улаан-Аха», «50 лет Октября», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ВЛКСМ-эй комитедүүдэй секретарьнар С. Урбаев, Д. Шарастепанов, И. Сайбанова ажахынгаа комсомолшууд болон залуу үетэнэй ажал хэрэг тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Залуушуулай ажал тухай хани халуун үгэнүүдые «50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ, 40-ээд оной комсомолец А. П. Налханов хэлээ.

Конференциин хүдэлмэридэ ВЛКСМ-эй обкомой таһагые даагша С. Банзатова, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Бужинаев гэгшэд хабаадаһан, үгэ хэлэһэн байна.

ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар М. Д. Ошорова дахинаа һунгагдаа.

Вл. ГАЛСАНОВ.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ПАРТИИН, АРАДАЙ ҮНЭН ХҮБҮҮН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй түрэһөөр далан табан жэлэй ой үргэнөөр тэмдэглэгдэжэ байна. Энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаһан выставканууд олохон оронуудта эмхидхэгдэнэ, суглаанууд болоно.

Партийна ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, агуу ехэ Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ — Л. И. Брежневэй бүхы ажаябадалынь амгалан байдалай нангин хэрэгүүдтэ, арадуудай зол жаргалай тулада шэн зоригтойгоор алба хэлгын жэшээ болоно гэжэ түрүү үзэл бодолтой хэблэл тусхайлан тэмдэглэнэ.

БУДАПЕШТ. Л. И. Брежневэй түрэһөөр 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, «Партиин, арадай үнэн хүбүүн» гэһэн фотовыставкэ эндэ, Совет эрдэм болон соёлой байшан дотор баярай оршон байдалда нээгдээ. Энэл үдэр «Коммунист тухай тууҗа домог» гэһэн документальна фильм харуулагдаа.

ХЕЛЬСИНКИ. Л. И. Брежневэй «Дурдалганууд» гэжэ ном фин хэлэн дээрэ олон мянган хэһэгээр хэблэгдэн гараба.

РИМ. «Эдитори Риунити» гэжэ хэблэл Л. И. Брежневэй «Дурдалганууд» гэжэ номые барлан гаргаа.

КАТМАНДУ. Л. И. Брежневэй далан таба наһанай ойдо зорюулагдаһан выставкэ эндэ нээгдэбэ. Непал хэлэн дээрэ оршуулагдаһан «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлгэ», «Шэнэ газар» гэжэ номууд, совет хүтэлбэрилэгшын бусад зохёолнууд, тэрэшэлэн олон гоото фотодокументүүд тэндэ табигданхай.

ПАРИЖ. 1981 оной февралиин 23-һаа и .бриин 23 хүрэтэрхи үе соо КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэнүүдэйнь оруулагдаһан, Л. И. Брежневэй ном «Пергамон пресс франс» гэдэг хэблэлээр барлагдан гараба.

МАПУТУ. Совет арадай түйлалтанууд тухай, коммунис общество байгуулгын хэрэгтэ Л. И. Брежневэй оруулһан ехэ хубита тухай хөөрэһэн фотовыставкэнүүд Мозамбигай элдэб городуудта эмхидхэгдээ. «Темпу» журнал Л. И. Брежневэй ажаябадал ба ажал ябуулга тухай олон материалнуудые тунхаглаба.

ЛИМЭ. Перугай түрүү үзэл бодолтой демократическа хүсэнүүд бүхы дэлхэйн зоной амгалан тайбан байдалай, зол жаргалай түлөө онсо гайхамшаг тэмсэлшэ, Перугай ажалшадай эрхим хани Л. И. Брежневые 75 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, халуунаар амаршална, — гэжэ Перугай Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн Г. Эспиноса мэдүүлбэ.

ХАНОЙ. КПСС-эй зэргэдэ жагсаһаар табин жэлэй турша соо нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилһэн ажал хэрэгүүдынь — марксизм-ленинизмын суртал нургаалнуудта хизааргүй үнэн байдаг, парти болон Совет Эхэ оройдоо өөрыгөө сүм зорюулһан тэмсэлшэ-коммунистын ажабайдалай эрхим жэшээ болоно. Дэлхэйдэ хүнэй амгалан тайбан байдалай ба революциин түшэг тулгуури болохо СССР-эй гайхамшаг түйлалтанууд нүхэр Брежневэй хүтэлбэрилдэг КПСС-эй сэсэн мэргэн ударидалгаһаа эшэ үндэһэтэй гэжэ **«Куан дой нян зан»** газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ПОЛЬШОДО ЮУН БОЛОНОБ?

ВАРШАВА. Национальна абаралгын Сэрэгэй совет арадай ажахые хүтэлбэрилхэ гуримые сэрэгэй байдалай эрилтэнүүдтэ дары тааруу болгохо гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Улад зоной экономическа хэрэглэмжэ хангаха оролдолго хүсэлэлгээ хамтадхан гулидхаха гэжэ тэрээн доторнь дурадхагдана.

Забастовкын үсөөржэ, олохон предприятинуудта ажалай гурим журамай заһаржа байһан тухай Польшын радио мэдээсэнэ. Гэхэ зуура, орон доторхи оршон байдалай заларалга контрреволюционно этэгээдүүдэй, социалис Польшын дайсадай хоролхол, эсэргүүсэлтэ үүсхэнэ. Үймөөтэй хүлгөөтэй байбал, һүйдхэлэй хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ, хёмороонои шэнэ гуламтанууды бии болгохо арга ондэндэ олгохо гээд тэдэнэр багсаана. Сэрэгэй байдалай тогтоогдоһонтой холбоотой хорюулнуудта зүришэн, зарим районуудай үйлсэнүүдтэ тулалдаа үүдхэхэ, оккупационно забастовко гэдэгые эмхидхэхэ, предприятинуудай хүдэлмэридэ һаад ушаруулха һэдэлгэ гаргагдана гэһэн ПАП агентствын мэдээсэл дээрэ хэлэгдэһые гэршэлнэ.

Декабриин 17-ной һүни Гданьскда болоһон тулалдаан тухай тодорхой баримтануудые ПАП агентство тунхаглаа. Хорото балмад этэгээдүүд шулуу ба түмэр шиидамуудые хэрэглэн, милициин түлөөлэгшэдтэ добтолһон байна. Милиционернүүд үйлсэнүүдтэ ниитын гурим сахиха уялгаяа гүйсэдхэһэн байгаа. Тиихэ үедөө 160 милиционер, 164 гражданүүд шархатаа.

Силезиин нүүрһэнэй «Вуек» гэжэ шахтада харюусалгагүй, хорото бүлэг хүнүүд, тэрэ тоодо шахтын коллективтэ хабаагүй нюурнууд, забастовко үүдхэһэн, ниитын гурим сахигшадта хоро хүргэхэ һэдэлгэ гаргаһан, тэрээнһээ уламжалан хэдэн хүн гэмтэһэн байна гэжэ ПАП агентство мэдээсэбэ. 41 милиционер (тэдэнэй арба гараниинь хүндөөр) шархатаа.

Катовица ба Гданьскда болоһон ушаралнууд шаналал үүсхэнэ, энэ юрэ бусын ба орёо оршон байдал түйлай харюусалгатайгаар хандаха эрилтэ табина гэжэ тусхай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Сэрэгэй байдалай эрилтэнүүд, тэрээнтэй холбоотой хуули заршамууд эрхэтэдэй ба гүрэнэй энхэ түбшэн, аюулгүй байдалай аша туһада наринаар сахигдаха ёһотой. Эдэнние эбдэбэл, уршагта хойшолонгуудай ушарханы элитэ. Хүнэй ами наһан — хамагай шухала нангин баллиг болоно. Тиимэ уршагта ушарал тохёолдуулжа, яашье болохогүй.

Сэрэгэй прокуратура тэдэ хэрэгүүдээр мүрдэлгэ хэжэ байна гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

ПАП агентствын тарааһан баһа нэгэ мэдээсэл дотор иигэжэ дурдагдана: диилэнхи олонхи зон Сэрэгэй соведэй уряае һайшаан угтаа. Сэрэгэй байдалтай холбоотой шанга хэмжээнүүд зониие айлгаха һүрдөөхын тулада бэшэ, харин зайлашагүй шухала болоһон ушарта хэрэглэгдэнэ гэжэ арад түмэн ухаагаар дүйжэ ойлгоно. Гэхэ зуура, полягуудай шула адхаруулхын тула тулалдаа хёмороо үүдхэхэ гэжэ хүсэдэг хүнүүд бидэнэй дундашье бии байба гэжэ тэрэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Оршон байдалые зорюута дэбэргэдэг харата муухай аашынгаа, хорото ябуулгынгаа түлөө хатуу, шэрүүн зэмэ тэдэнэр хэзээшье амасаха байха.

Зохисотой ушарай тохёолдобол, гүрэнэй урбалта хэхын тула «Солидарностиин» хүтэлбэриин бэлдэһэн документнүүд ба материалнуудые ПНР-эй радио, телевидени ба хэблэл тунхаглажа үргэлжэлһөөр. Хархис балмад этэгээдүүд ПОРП-ын 80 мянга шахуу гэшүүдые мүрдэхэ, хэһээхэ ба алаха хюдаха һанаатай байһыень тэдэ документнүүд элишэлэн гэршэлнэ. Польшын сэрэгүүдэй дунда хорото идхалгын хүдэлмэри эмхидхэхэ заабари Варшавска «Солидарностиин» документнүүд сооһоо олдоо. Профсоюзна нэгэдэлэй «эксперт» П. Фиалковскиин бэлдэһэн нүгөөдэ заабари тухайда «Жолнеж вольности» газетэ бэшэнэ. Хүдэлмэришэдые айлгаха, хашаха аргануудые хэрэглэхэ, эсэргүүсэлтэ ба мүрдэлгэ хюдалга хэхын тула «дайшалхы бүлэгүүдые» эмхидхэхэ гэжэ тэрээн доторнь дурадхагдана. «Солидарностиин» удамаршад нацис партиин, тэрэнэй штурмовигуудай дүршэлые түбхын түрүүндэ халан абажа, хүтэлбэри болгоно гэһэн тобшолол хэхэ хэрэгтэй байна гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

«Трибуна люду» газетэ тэдэ элишэлгэнүүдые шэнжэлхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэнэ: «Солидарностиин» удамаршадта, «КОС-КОР-ой» гү, али «Бэеэ даанги Польшын конфедерациин» ажал ябуулагшадта зэмынь түүхэ хэзээшье амсуулха байха. Эдэ дайсад Польшын ажалшадые мэхэлэн, этигэл найдабариинь хорото зорилгодоо хэрэглэдэг, ажалшадай дураа гуталгые һандаргахы ябуулгын зэбсэг болгохо, арадай гүрэн түрые һандааха, арад зондо хоро хохидол ушаруулхаар ябуулганууд болгохые хүсэдэг байгаа. Тэдэнэр засаг түрые эзэмдэхэ, Польшын политикые социализмда харша, Совет орондо харша хараа шэглэлтэй болгохо, харин экономическа доройтолгые засагай түлөө тэмсэлэйнгээ козерь болгохо гэжэ эрмэлзэдэг байба.

Тариашадай нэгэдэмэл партиин хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй байдалай эрилтэнүүдые хэлбэришэгүй дүүргэлтэ болгохо уряатайгаар хүдөөгэй зондо хандаба гэжэ Варшавада соносхогдоо.

СЭРЭГЭЙ СОВЕДЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

ВАРШАВА. Национальна абаралгын Сэрэгэй соведэй эндэ тунхаглаһан мэдээсэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: гурим журам эбдэхэ зарим һэдэлгэнүүдэй, хуули буса забастовконуудые эмхидхэхэ һэдэлгэнүүдэй эндэ тэндэ гаргагдабашье, арадай ажахы мухардалгаһаа гаража эхилээ. Предприятинуудые түүхэй эдүүдээр, электрын элшэ хүсөөр хангаха асуудалнуудаар горитой бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байһаар. Гэбэшье промышленностиин ажалай эршэ түргэдэжэ байнхай.

Олонхи промышленна предприятинуудта ажалай журам эли бодо заһарна, хүндэтэй шалтагаангүйгөөр ажалдаа гарадаггүй ушарнууд үсөөрөө, бүтээсэнь дээшэлжэ, үйлэдбэриин хүсэн һайнаар ашаглагдадаг боложо байна. Сэрэгэй комиссарнуудай ябуулга ажахын органуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ. Национальна үйлэдбэриин доройтолгые зогсооохо арга боломжо сэрэгэй байдалай тогтоогдоһонһоо хойшо үнгэрһэн түрүүшын зургаан үдэрэй хугасаада, һүүлэй хэдэн һарын турша соо анха түрүүшынхеэ бии болоо.

«Һурагшадта багшанар хэрэгтэй, багшанарта ажал хэрэгтэй» гэһэн уряа доро Гамбург хотодо демонстраци үнгэрөө. Оронoй томо хотын гудамжануудаар ажалгүй болоһон багшанар олоороо сугларжа, гэгээрэлэй хүдэлмэриин дутагдалнуудта зэбүүрхэжэ байһанаа мэдүүлээ. Баруун Германиин багшанар юундэ ажалгүй болоноб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, сэрэгэй хэрэгтэ гаргашалагдадаг мүнгэ зөөриин хэмжээн үдэрһөө үдэртэ ургана, хоёрдохёор, арад зоной дунда гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулдаг багшанарай «мэргэжэл» хэндэшье тоогдоногүй.

ТАСС-ай фотохронико.

Социалис оронуудаар

ЭРДЭМ НАУКА — ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

СОФИ. Генерал-Тошево хотодохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ агропромышленна комплекс хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэри эрдэм наукатай нягта холбоотой байхадаа ашаг үрэ ехэтэй гэжэ гэршэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ тус ажахыда шэниисын ургаса эрид дээшэлээ. Үнгэрһэн табан жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 44 центнер орооһон суглуулагдадаг һаа, энэ жэлдэ 51 центнер хүрэтэр хуряагдаһан байна.

1932 ондо агропромышленна энэ комплексын хүдэлмэрилэгшэд бүри харюусалгатай зорилгонуудые урдаа габинхай. Тэдэнэр эдэ зорилгонуудай дүүргэгдэхэ байһанда этигэнэ. Юуб гэбэл, шэниисын ба наран сэсэгэй нютагай институдай эрдэмтэдтэ ехэтэ түшэглэнэ.

Комплексын бүхы таряалангай 40 шахуу процентэнь шэмэрүүн сагай уларилда тэсэмгэй «Добруджа-1» гэжэ сортын шэниисэ таригданхай. Эрдэмэй тус түбэй селекционернууд тэрэниие бии болгоо юм. Институдта бии болгогдоһон «Чародейка», «Юбилейный», «Тракия», «Враца» ба бусадшье сортнуудта АПК-гай хүдэлмэрилэгшэд ехээр найдана.

БОЛЗОРҺОО 9 ҺАРААР УРИД

СОФИ. Роман гэжэ багахан хото шадархи түмэр замай участок хараалагдаһан болзорһоо 9 һараар урид баригдаба.

Проектын ёһоор харгын тус участок Искыр мүрэнэй эрьеые зубшан баригдаха ёһотой байгаа юм. Тиин энэ мүрэнэй эрьедэ хайр шулуу адхаад, бетон хэрэгсэлнүүдые тодхожо, бүхэлхэ хэрэгтэй һэн. Энэ хүдэлмэри барилгада ехэ бэрхэшээл тохёолдуулха, тэрэниие үнэтэй болгохо байгаа.

Барилгашад һонирхолтой, һайн арга оложо, хүдэлмэриин болзорые эрид хорообо. Инженер Мутафчиевай хүтэлбэри доро мэргэжэлтэдэй коллектив мүрэнэй һабые баригдажа байһан участогһаа километр холо болгохые дурадхаа.

Энэ дурадхалынь алишье талаараа ашатай байба. Юуб гэбэл, бүхы технологическа эрилтэнүүд сахигдаа, бүхэ найдамтай хүрьһэн дээрэ түмэр зам баригдаа.

ШЭНЭДХЭН ҺЭЛЬБЭЖЭ ДҮҮРГЭЭ

СОФИ. «СССР—Болгари» гэжэ газ дамжуулдаг сорго хоолойн участогуудай нэгэндэ гол компрессорнэ станциие шэнэдхэн һэльбэжэ дүүргэбэ. Шэнэ агрегадуудые тодхоһоной һүүлээр станциин хүсэн хоёр дахин нэмээгдээ. Эндэ телефонно ба телеграфна хэлхээ холбооной үйлэдбэриин комплекс ба телемеханическа автомат түхеэрэлгэ баригданхай.

Химическэ, металлургическа ба хүнгэн промышленностиин 37 предприятида «сэнхир» түлишэ хэрэглэгдэдэг юм.

ХАЛУУН БУЛАГУУДАЙ КАРТА

ПРАГА. ЧССР-эй арадай ажахыда хэрэглэгдэмээр халуун булагуудай картые Чехословакиин Наукануудай академиин Геофизическэ институдай мэргэжэлтэд табиба. Газар дорохи халуун уһанай нөөсэнүүдые промышленна гуримаар ашаглахада, энэ карта ехэ хэрэгтэй байха. Дунай шадарай набтар газарта 2,5 километр гүнзэгыдэ 100 шахуу градус халуун уһанай ехэ нөөсэ элирүүлэгдээ юм. Мүнөө тэндэ худаг үрэмдэхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Мэргэжэлтэдэй тооложо гаргаһанай ёһоор, имагтал тус райондо һаяхан элирүүлэгдэһэн булаг сүүдхэ соо 1,5 мянган литр халуун уһа үгэхэ аргатай. Энэнь промышленна предприятинуудые, байшангууд болон тамаралгын бассейнүүдые халаахада, хэрэглэгдэхэ байна.

Газар дорохи халуун уһые промышленностьда ба коммунальна ажахыда үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ энэ табан жэлэй (1981—1985 онууд) Чехословакиин экономикын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

БУХАРЕСТ. Ашаанай автомобильнуудай Брашовско заводто ашаанай томо машинануудай дизельнэ двигательнүүдые үйлэдбэрилхэ цех ашаглалгада оруулагдаба. Хаа хаанагүй ябадаг ДАК 1115 түхэлэй ехэ ашаанай дизельнэ машинануудые эндэ олоор бүтээжэ эхилэнхэй. Автомобиль бүтээлгын техникын эгээл ехэ эрилтэнүүдтэ тэрэ харюусана.

Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар ба совет лицензээр байгуулагдаһан Румыниин түрүүшын ашаанай автомашинанууд 1951 оной майн 1-дэ Брашовско заводһоо гараһан байгаа.

Хүндэ автомобиль, трактор, подшипник бүтээлгын томо заводуудтай байһаараа манай хото омогорходог юм гээд РКП-гэй Брашовско уездэнэ комитедэй секретарь М. Дуля хэлээ. Арадай засагай жэлнүүдтэ эдэ заводууд байгуулагдаа һэн. СССР-эй мэргэжэлтэдтэй нягта холбоотой байдагбди. Орон дотор бүтээгдэдэг ашаанай машинануудай 90 процентнь Брашовско автомобильна заводто гаргагдадаг.

ПРОМЫШЛЕННА РОБОДУУД ХҮНДЭ УЧАСТОГУУДТА

БУХАРЕСТ. Тимишоар хотодохи «Электромотор» заводой үйлэдбэриин эгээл хүндэ участогуудай нэгэндэ тодхогдоһон «Ремт-1» гэжэ промышленна робот хүдэлмэришэдэй бригадые һэлгэбэ. Энэнь республика доторхи эгээл түрүүшын иимэ түхэлэй машина болоно. Робот электронно «ууряг тархяар» хангагданхай, 50 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй детальнуудые үргэхэ, иишэ тиишэнь хүдэлгэхэ аргатай юм. Тэрэниие хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ горитой дээшэлээ, [illegible]эрэй түхеэрэлгэнүүдэн [illegible]гажа байханиь үсөөрөө.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТУҺАЛАМЖААР

УЛААН-БААТАР. Уланһом хотодо дүтэхэнэ Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан уһалууриин шэнэ түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаба. Оронoй энэ томо мелиоративна түхеэрэлгэ 80 гаран гидротехническэ барилгаһаа бүридэдэг. Тэжээл бэлэдхэдэг «Хархир» гэжэ ажахын хэдэн мянган гектар газарые тэрэ уһаар хангаха байна.

СУДОВЕРФИИН ОЙН БАЯР

БЕЛГРАД. Югославиин Пула хотодохи «Уляник» гэжэ судоверфь байгуулагдаһаар 125 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Шэб шэнэ техникээр хангагдаһан судна бүтээлгын энэ томо предприяти дээрэ танкернуудые, ашаанай болон бусад түхэлэй судпануудые үйлэдбэрилдэг юм. Совет мэргэжэлтэдтэй хамта энэ верфь дээрэ онсо шухаг хоёр паром баригдаа һэн. Ильичевск-Варна гэжэ уласхоорондын гарасада тэдэ мүнөө хэрэглэгдэдэг.

СССР-эй ЗАХИЛЫЕ—БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

ПРАГА. Чехословакиин Хрудим хотодохи үйлэдбэриин «Транспорт» нэгэдэл СССР-эй захилые бэелүүлхэ талаар жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Совет захилшадта складай түхеэрэлгэнүүд эльгээгдээ.

Нэгэдэлэй хэрэгсэлнүүд Советскэ Союзай олохон предприятинуудта һайшаагдадаг юм. «ЧССР-тэ хэгдээ» гэһэн тамгатай ашаанай лифтнүүд болон транспортернууд, шэгнүүрнүүд болон юумэ үргэдэг оньһон түхеэрэлгэнүүд КамАЗ-да, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводой цехүүдтэ, Казахстанай ба Сибириин металлургическа комбинадуудта найдамтайгаар хүдэлдэг.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР — БУРЯАД ХЭБЛЭЛЭЙ 60 ЖЭЛ

УТААТАЙ ЗЕМЛЯНКА, ТООҺОТОЙ ОКОП СООГУУРШЬЕ...

1923 оной намар һэн. Би эсэгынгээ орондо ээлжээтэ улаашан боложо, Хөөрхын Хужартын аршаан дээрэ гурбан хоногоор ерэбэб. Минии уялга хадаа албанай хэрэгээр Хори тээһээ ерэһэн хүнүүдые Бада хүрэтэр абаашаха, Бада, Хёлго тээһээ ябагшадые Хэжэнгые уруудан Эдэрмэг хүрэтэр хүргэхэ байгааб. Тэрэ үедэ Хёлго Хориин аймагай байгаа.

Хоридо болоһон суглаанһаа бусажа ябаһан хоёр хүн Бада орохоёо ерэбэ гээшэ. Тэрэ хоёроо хойноо һуулгаад, Зүдхэлиин дабаа дабажа ябанаб. Тэдэ нүхэдни ехэ наһатаниие үзэг бэшэгтэ һургаха тухай хөөрэлдэнэ. Түрэлхи хэлэн дээрээ һонин бэшэгтэй болообди гэлдэн, ехэл омогорхолтойгоор саарһа дэлгээн уншанад. «Буряад-Монголуун үнэн» гээшэ ёһотойл манай һонин бэшэг гээшэ даа гэлсэнэ. Би тиихэдэ ном бэшэг мэдэхэгүй ябааб. Тиигэбэшье энэ һонин бэшэгтэнь аргагүй хорхойм хүрэжэ: «Намда үгэхэгүй ха гү? Гэртээ абажа ошоо һаа, яаһан һайн байгаа гээшэб. Баабайм ятараа баярлан, уншаха һааб», —гэжэ һанажа ябаа һэм.

Бадын станци үдэшэлэн хүрэжэ ерэбэбди. Тэдэнээ буулха газартань буулгаад, тараха дээрээ зүрхэлжэ:

— Намда һонин бэшэгээ бэлэглыт! Минии баабай монголшо юм, —гэжэрхибэб.

— Зай, зай, моридоо һайнаар ябуулдаг бэрхэ хүбүүн байнаш. Һургуулида һуража, номдо һураарай! —гээд нэгэ газетэ үгэжэрхибэ. Тэдэм олон газетэтэй ябаһан байгаа. Намда тэдэнэй мори үгэһэнһөө өөрэгүй һанажа, тэрэ газетээ эбэртэлжэ бусаа һэм. Улааһаа гэртээ ерэһээр бэлэг газетэеэ дэлгэжэ, баабайдаа үгэхэдэм, баһал ехэ баярлажа, бидэндээ уншажа оробо. Ерэһэн лэ хүнүүдтэ уншажа үгэжэ һуугша һэн. Номдо һураха хүсэлыем энэ ушар улам хурсадхаһан юм.

Хориин таряашан-залуушуулай һургуулиин 5-дахи класста һуража байхадаа, «Буряад-Монголой үнэн» газетэ хахад жэлээр захяад, нам шэнгеэр «Үнэнииe» баһа захихыень арбаад номшо хүниие уриһан «Минин уряа» гэжэ статья бэшээд, газетын редакцида эльгээһыем толилһон юм. Тэрэ статья доро нэрэ, обогойнгоо аржыжа байхыень харахадаа, ехэ урмашаа бэлэйб. Тэрэ уряа минии түрүүшын статья болоһон юм.

Бурпедтехникумэй нэгэдэхи курсада һуража байхадам, Советэй һунгалта ангиин хурса тэмсэл соогуур амжалтатай үнгэрөө һэн. Энэ һунгалтада зорюулжа, «Баян анги бархирба. Баруунай хэлбэрэлил хайрлаба» гэжэ шүлэг бэшэһыем «Буряад-Монголой үнэн» дээрэ хэблэгдэшоо һэн. Сэдьхэлни баһал баярлаа бэлэй.

Энэ минии хэблэгдэһэн түрүүшын шүлэг мүн байгаа.

Соёлой хубисхалай жэлнүүдтэ ехэ наһатанда ном заажа үзэгтэ һургаад, «Үнэн» захиюлагша бэлэйбди. Тэрэ үеын ехэ наһатанда ном заахада, тон һониншье, урматайшье бэлэй. Бага наһандаа бэшэг номдо һураха аргагүй ябаһан дунда үеын хүнүүд ямар ехэ шуналтайгаар оролдожо, үзэгтэ ородог байгаа гээшэб. Һурахадаа хурса һурагшад угаа олон бэлэй.

Тэрэ үеын хүнүүд үргэн олооороо түрэл газетэеэ захижа эхилээ һэн. Уран зохёолшодой номуудай хомор байха үедэ «Үнэн» газетын үүргэ тон ехэ байгаа. Тэндэ хэблэгдэһэн уран зохёол олоной дура татадаг һэн. Шүлэг, шүүмжэлэл гараха. Алсагар Мархайн хөөрөөн болон шүүмжэлэл алдартай болоо.

Энэ түрэлхи газетэеэ улам хурса, һонин, бүгэдэ ниитын болгохо, зоной дунда тарааха гэһэн онсо жүдхэмжэтэй нүхэдөөр танилсажа, тэдээндэ туһалха хүсэлтэй шадалаараа оролдон, шармайн ябаһамни намда ехэ һургаал, хүмүүжүүлэлгэ олгоһон байдаг гэжэ хожомынь һанагша һэм.

«Үнэн» газетэ үдэр бүри хүлеэн уншалга олохон уншагшадай заншал болонхой байдаг. Түрүү хүнүүд тухай уран зохёолшодой шэнэ бүтээлнүүдые һонирхон уншалга. Үнинэй танил хото, хүдөөгэй бэшэгшэдтэй статья уншажа баярлахаш.

Эхэ оронoо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ гэр бүлэез, нютагаа гажаран һанахатайгаа хамта түрэл газетээ үгылхэш. Арад зоноо дайсаниие дарахаар уншагшадаа уряалжа байһан «Буряад үнэн» газетэдээ нютагайнгаа хүбүүдэй баатаршалга габьяа тухай бэшэхэ уялгатайб гэжэ тоолоод, хэршье эсэнги, сүлөөгүй ябабашье, утаатай землянка, тооһотой окоп соо һуугаад, статья бэшэгдэгшэ һэн.

Нэгэтэ фронтын штабай зүблөөндэ ерээд, полевой почто соо ороходом; почтодо хүдэлдэг хүбүүн: «Энэ танай газетэ бэшэ гү?» — гээд хуйламал хэдэн «Буряад-Монголой үнэн» газетэ һарбайгаа һэн. Иигэжэ түрэл газетэтээ фронт дээрэ тэбэрилдэн уулзагдашоо бэлэй. Тэрэ газетэнүүдээ буряад хүбүүдтэ тараажа үгөө һэм. Уншагшадайнгаа гар дамжан, байлдаан соогуур ябалсаһан фронтовигуудай бүлын бэшэгүүдтэй хамта хадагалагдажа ябаһан байгша. Ехэ үүргэ дүүргэжэ ерэһэн — Ажалай Улаан Тугай ордентой «Буряад үнэн» газетэмнай 60 арюун ойгоо угтахань. Намтарайнь шатанууд намда эли тодо һанагдана. Түрүүшын үеын бэшэгшэд дала гаратан болобо. Үндэр наһатай хүдөө бэшэгшэд мүнөөшье шэхэнэй шэмэг, сэтгэжын һонор боломо юумэ бэшэхэ хүсэлтэй, хурса гуур һаяа бэхэтэйл ябуулдагбди.

Цокто НОМТОЕВ,
Социалис Ажалай Герой,
уран зохёолшо.

ОЛОН ЖЭЛЭЙМ ОНСО НҮХЭР

Түрэл буряад хэлэн дээрэмнай «Буряад үнэн» газетын хэблэгдэжэ эхилһээр жаран жэл боложо байна.

Минии һайн мэдэхэ гуша гаран, дүшөөд онуудай үе һэн. Хүдөө нютагуудай ажалшадай түрүү дүй дүршэлые олоной дунда дэлгэрүүлгэ тэдэ онуудай партийна хэблэлэй гол зорилго байгаа.

Түнхэнэй районой «Красный пахарь» колхозой комбайнер Б-Ж. И. Ангаевай (мүнөөшье Саянай совхоздо хүдэлһөөр) дүй дүршэл тухай «Буряад үнэн» газетэдэ олон дахин бэшэгдээ бэлэй. Тэрэ үедэ залуухан механизатор ябаһан Б-Ж. Ангаев таряа хуряалга дээрэ үдэр бүри үндэр амжалта туйлахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ уряатайгаар республикын бүхы механизаторнуудта хандаһан байна. Нүхэр Ангаев «Коммунар» комбайнаар үдэртэ 26—36 гектар таряа хадажа, гектарай 10—13 центнер ургаса хуряадаг бэлэй. Тэрэнэй үүсхэлээр үндэр баян ургасын түлөө тэмсэл республика доторнай үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Энэ социалис мүрысөөнэй ябаса тухай тус газетэдэ элбэгээр бэшэгдэһэн, «талын онгосонуудые» жолоодогшодой ажалай баатаршалга магтан дуулагдаһан байна. Тиимэ материалнуудыень бахархан уншаһанаа мүнөө болотор мартадаггүйб.

Удаань түрүүшын эхэнэр комбайнернуудай нэгэн Дулма Батороовамнай «Буряад үнэндэ» бэшэгдэдэг болобо. Тэрэ үдэртэ дунда зэргээр 21—26 гектар таряа хадажа, республика дотороо магтаал сууда гараһан бэлэй. Найман үхибүүнэй эхэ, хүгшэн эжы болоһон Дулма Баторова мүнөөшье энхэ элүүр, хүл хүнгэн ажаһууһан зандаа.

Тиихэдэ XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Бабу Сыренович Барбаковой 1937—1939 онуудта даажа байһан үнеэн бүриһөө жэлдэ дунда зэргээр 1433 литр һү һааһан тухайнь мүн лэ түрэл газетынгээ хуудаһанда уншажа, омогорхоһон байнабди. Эдэл жэлнүүдтэ «Красный пахарь» колхоз гектар бүриһөө 17,4 центнер шэниисын ургаса хуряагдаа гэжэ бэшэгдэһэн байна. Тиихэдэ 1946 ондо Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой косилкашан 16 наһатай Иван Дальбиновай үбһэ хуряалга дээрэ үдэрэй нормые дээшэлүүлхэ тухай үүсхэлынь «Буряад үнэнэй» хуудаһанда толилогдоо һэн. Залуу хүбүүнэй үүсхэлые олон машинистын һайшаан дэмжэһыень газетэнүүдһээ мэдэгшэ һэмди. Үүсхэлшэ үдэр бүри 8—10 гектар сабшалангай ногоо хиргадаг байгаа.

Түрэл газетынгээ 60 жэлээ тэмдэглэхэеэ байхада, 27 жэлэй туршада тэрэниие уншажа байһандаа урматайб. Газетэ гээшэ олоной хүсөөр, тодорхойлон хэлэбэл, уншагшадай, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй хүсөөр гарадаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ эхилэн бэшэжэ байгаа залуушуулда нэгэ хэды зүбшэл үгэхэ хүсэлтэйб. Газетэдэ бэшэхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг болоно. Багаханшье мэдээсэл, статья гү, али репортажшье байг, бүхы баримтануудынь зүб, заахашье эндүү алдуугүй байха ёһотой. Шүүмжэлхы статьяда бүришье нариинаар хандаха хэрэгтэй.

Хүдөө бэшэгшэ — олониитын һанамжа элирхэйлэгшэ гээшэ. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, хүдөө бэшэгшэ өөрынгөө коллективэй заабол олониинь һанамжа баримталдаг гэжэ мэдэхэ шухала.

Хори гаран жэл соо «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэжэ хүдэлмэридэнь хабаадажа байхадаа, олон юумэ мэдэхэ болонхойб. Иимэ олон жэлдэ нүхэсэжэ ябаһан газетынгээ 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, хүдэлмэрилэгшэдыень амаршалан, ажалдань амжалта хүсэнэб.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй район.

ХҮСЭТЭ ЗЭБСЭГ

Совет засагай тогтоһоор түрүүшын табан жэлдэ сэльгээ Яруунын Түрхэл, Заза нютагуудта һургуули нээгдэжэ, хүн зониис ехээр баярлуулаа бэлэй. Мүнөөнэйхи шэнги һургуулиин байшан хаана байха бэлэй даа. Нютагай шадалтай айлнуудай бараг томо гэрнүүд соо хэшээлнүүд үнгэргэгдэгшэ һэн. Тусгаар мэргэжэлтэй багшанарыешье олохонь бэрхэтэй байһан. Учебник гэхэдэ, хуушан монголоор бэшэгдэһэн нэгэл номтой һэмди.

Тэрэ үедэ радио гэжэ дуулаагүйшье байһан хабди. Түби дэлхэй дээрэ, Совет орон болон республика дотороо болоһон һонинуудые хүнүүд газетэнүүдые, тэрэ тоодо, «Буряад-Монголой үнэниие» уншажа мэдэдэг байгаа. Манай нютагта ород хэлэ мэдэхэ хүн байгаагүй шахуу һэн.

«Буряад-Монголой үнэн», газетэ тиихэдэ үсөөн ерэдэг һэн. Тиимэһээ хэдэн модоной зайда таража һуудаг малшад али нэгэ айлдаа суглараад гү, али уншалгын байшанда ерэжэ, хамтаараа энэ газетые уншадаг байгаа. Агуу багша В. И. Ленинэй һургаалые, Коммунис партиин, Совет правительствын шэнэ байдал зохёон байгуулха, талаар гаргаһан тогтоол, шиидхэбэринүүдые һая үзэг бэшэг мэдэхэ боложо ябаһан буряад арадта ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэ тус газетын үүргэ тон ехэ.

Тииһээр байтар хүдөө нютагуудта хамтын ажал тогтоогдожо, хүдөөгэй ажалшад социалис замда орожо захалаа бэлэй. Тэрэ үедэ бэрхэшээлнүүд ехэ олон байгаа. Ангиин шанга тэмсэл соо манай арад Коммунис партиинаа удармдалгаар үзэг бэшэг үзэжэ, соёл болбосоролтой боложо, шэнэ байдал байгуулжа шадаа.

Литературна үндэһэн буряад хэлэнэй хүгжэн тогтоходо, уран зохёолшодой, журналистнуудай һуран хүмүүжэхэдэ, «Буряад үнэн» бага бэшэ оролдолго гаргаа. Гэбэшье буряад хэлэн дээрэ бэшэдэг журналистнууд үшөөл дуталдана. Энэ асуудалда үндэһэн хэлэн дээрэ гарадаг газетэмнай анхаралаа табиха бээ гэжэ найдагдана.

С. БАДМАЕВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ДАЛИ ЖЭГҮҮР

«Буряад үнэн» газетые үнинһөө хойшо захижа, баясан уншадаг, ээлжээтэ номеройнь ерэхые үглөөгүүр бүри хүлеэдэг хүнүүдэй нэгэнби.

Үндэһэн хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн юумэн ондоо ямаршье хэлэндэ орходоо үлүү ойлгосотой байдаг гэжэ элитэ. Өөрынгөө хэлые һайса мэдэдэг олон яһатандамнай ород хэлэн мүн лэ шухала байжа, «хоёрдохи түрэл хэлэниинь» гэжэ тоологдоно.

Буряад зон «Үнэн» газетээ уншажа, гадаада, дотоодын байдалтай гүнзэгыгөөр танилсана, коммунизмын идеин үзэл бодолоор хүмүүжэн, улам ехэ урма зориг орсно. Иимэ ушарһаа үндэһэн хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ, уншагшадайнгаа дунда үнэн зүб үгэ дэлгэрүүлэгшэ «Буряад үнэн» газетэ буряад арадай ёһотойл дали жэгүүрынь мүн гээшэ гэжэ һанагдана.

Ц-Д. БУДАЕВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмтэ.

МАНАЙ ХАНИ

Таби гаран онууд һэн. Тиигэхэ үедэ Хэжэнгын аймагай Могсохон нютагта зайн гал үгэхэ, тээрмэ хүдэлгэхэ локомотив тодхогдожо, үглөөнэй 6 часһаа үдэшын 11 болотор гэрэл үгэдэг болоод байһан үе. Дайн дүүрэһээр юһэдэхи жэлээ ябажа байгаа. Нютагайм хүнүүд үдэр һүнигүй ажал хэжэ, амарха сагааршье баһа һэн. Эсэгэмни ажалһаа ерээд, эгээл түрүүн «Буряад-Монголой үнэн» газетэеэ абажа уншаха. Тиигэхэ үедэ эсэгэмни ветеринараар хүдэлхынгөө хажуугаар колхозойнгоо партийна эхин организациие хүтэлбэрилдэг һэн. Газетээ уншахадаа, таниха хүнүүдэйнгээ газетэдэ бэшэгдээд байхада, ажалайнь амжалтаар баясагша бэлэй.

—Энэ хүн намтай сут дайнда ябалсаһан юм. Тэрэ тэһээр харалсаа уулзаагүй аад, мүнөө нютаг дээрээ ажаллажа байһан тухайнь энэ статья сооһоо мэдэбэб. —гээд намда уншуулха. Би эсэгынгээ хэлэһэн үгэнүүдые дабтан, дүүнэр, аханартаа һайрхан байжа, газетын статья бултадаа уншан, шүүлдэдаг бэлэйбди.

Тэрэ үедэ почто морёор зөөдэг байгаа. Зундаа амаралтын үедэ тосхонойнгоо хүн зондо газетэ хубаадаг һэм. Тэрэ партийна эхин организациие хүтэлбэрилдэг эсэгымни даалгабари бэлэй.

Тиихэдэ нютагайм айл бүхэн «Үнэн» газетэеэ захидаг байгаа. Бэшэ ондоо журнал, газетэ абадагынь хомор һэн. «Буряад-Монголой үнэн» газетэмнай хүдөөгэй хүнүүдэй хүмүүжэл, болбосоролдо ехэл нүлөө үзүүлһэн гэхэ байнаб. Үйлэдбэриин түрүүшүүл тухай материалнуудһаа гадна, «Будамшуугай» статьянуудые мүнөөшье болотор һонирхон уншанабди. Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Хонхо», уласхоорондын шэнжэлэл гэжэ гаршагтай материалнууд хододоо уншагшадай анхарал татадаг.

Мүнөө тосхонойнмай хүнүүд «Буряад үнэн» газетэеэ урданайхиһаа үсөөнөөр захина гэжэ ажаглагдана. Илангаяа залуу айлнууд «Үнэн» захидаггүй байна. Хүдөө нютагайхидһаа байха городтошье ажаһуугшад түрэл хэлэн дээрэмнай гарадаг большевик хэблэлээ захижа, уншаха ёһотойбди. Үри хүүгэдтээ уншуулжа һургаха, үгэнүүдэйнь удхые тайлбарилжа, заажа үгэхэ гээшэ манай түрэлхидэй уялга болоно.

Тиигэһээр лэ байтар, үхибүүднай буряадаар уншажа шададаг, тордиһогүйгөөр хөөрэлдэдэг болохонь лабтай.

«Буряад үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэдые алдарта ойгоорнь амаршалха зуураа, хүдөө ажахы ба БАМ-ай барилгашад тухай бэшэхэһээ гадна, городойнгоо барилгашадай хэйһэн хэрэгүүд тухай, ажалайнь дутуу дундануудые харуулһан статьянуудые газетын хуудаһануудта үшөө олоор бэшэдэг болоһой гэжэ найдагдана.

К. ВАНДАНОВ,
«Жилгражданстрой» трестын 5-дахи СМУ-гай начальнигай орлогшо.

МОСКВА. СССР-эй 1981 оной Гүрэнэй шангай лауреадай нэрэ зэргэ СССР-эй арадай артистка, ССР Союзай Ехэ театрай солистка Екатерина Максимовада олгогдонхой.

«Шелкунчигта» Машенькын, «Морозкодо» Белкын рольнуудые Москвагай академическэ хореографическа училищиин һурагша Катенька Максимовагай гүйсэдхэһыень балетдэ дуратайшуул мартаагүй ёһотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй арадай артистнар, Ленинскэ шангай лауреат Владимир Васильев ба СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Екатерина Максимова амаршалгада харюусана; Екатерина Сергеевна Максимова.

ТАСС-ай фотохронико.

БАРАНДАА ЗАХИЖА УНШАЯЛ!

САНАГЫН 900-гаад өрхэгэд жэлдээ 9700 гаран түхэригэй газетэ, журналнуудые захижа уншана, тэдэнэйнь дундаһаа 190-ииинь «Буряад үнэн» газетэ болоно.

Хүнүүдэй захиһан газетэ ба журналнуудые саг болзортонь ээдтэнь хүргэжэ үгэхэ талаар тусгаар хэмжээ ябуулга эмхидхэгдэдэг. Холын малшадта совхозой почтальон эмээл морёор захилыень абаашана. Үбэлэй сагта энэ хүдэлмэриие машинаар хэбэл, ехэ һайн бэлэй гэжэ һанагдана.

Санагын совхозой малшад үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэжэ байна. Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө декабриин хорёодоор дүүргэхэнь. Үбэлэй үедэ малай ашат шэмые доошолуулхагүйн тула бүхы арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэхые оролдожо байнад. Үбэлжэлтын үедэ малшаниие худалдаа наймаанай, соёлой ба элүүр энхын талаар һайнаар хангахын тула сомоной Совет бодото хэмжээнүүдые хараалан хай. Малшадаймнай урда табигдаһан эдэ бүхы зорилгонуудые бэелүүлгэдэ «Буряад үнэн» газетэ туһалжа, ажал хэрэгэйнь амжалта тушаа, хүдэлмэридэнь байһан дутуу дунданууд тушаа бэшэжэ байха бээ гэжэ найданабди.

С. САНЖИТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

БИ БУРЯАД хэлэнэй ба литературын багша ябаһан хадаа «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудые үдэрһөө үдэртэ иран, сэсэн мэргэн ухаанһаа абтаһан, уран үгэнүүдээр найруулан бэшэһэн материалнуудые һонирхон уншадагби. Һургуулиин һурагшадай дунда буряад литературын кружок ябуулхада гү, али хүдөө ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэдэ, тон ехэ нүлөө үзүүлэгшэ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ газетэмнай гүүрһаа улам хурсадхажа, хархис дайсаниие дараха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг һэн. Тэрэ үеын хүшэр хүндэ сагай нэгэ ушар ухаандам ороод орхино.

Баргажанай аймагай Бархан нютагта пионер-лагерьта хүмүүжүүлэгшээр хүдэлжэ байхадамни, 1941 оной июниин 22-то радио һэжэглэмээр, ой ухаанда орошогүй мэдээсэл дуулгаба: «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ, аюулта саг ерээ..!»

Үни удаан болонгүй —хүбүүд, үетэн нүхэдымнай дуудан суглуулба. Басагад түрэһэн бидэнэр колхозойнгоо ажалда хамсыгаа шаман оролсобобди. Энэ хүшэр хүндэ сагта унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа эхилһэнээ һанаад үзэхэ дурам хүрэнэ:

Зунай сагай халуунда
Зурагар буураздаа
баалагша һэм.
Зүдэр аалин сарни,
Зүүдэншүү адляар
ябагша һэн.
Үбһэнэй үеын болоходо,
«Үхэр» нүхэр ханитайгаа
Бухал үбһэ шэрэжэ,
Баранине үрдихэеэ
оролдогшо һэм.
Үдэшэ орой унтахаш,
Үглөөнэй үүрээр бодохош.
Үер уһан элбэг һэн,
Үхэрөө бэдэржэ зобохош.

Сентябрь һара гараба, һураха дуран хүрэбэ. «Харюусалгата ажал ябуулха болобот. Фронтын мэдээсэлые зондо ойлгуулагты. Оборонын жасада зөөри суглуулагты!»—гэжэ комсомолой райком уряалба. Оборонын жасада хубсаһа хунар суглуулаад, хүн зондо фронтын һониниие дуулгаад, комсомолой райкомдо дуулгахаш.

Иигэжэ ябатарни, эхин һургуулиие даагша Радна Ешонов гэгшэ (мүнөө пенсидэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ) эрмида мордохо болоходоо, ажалаа намда тушааба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хэды олон хүүгэдые ном бэшэгтэ һургажа гаргаабиб.

Ямаршье сагта, хэдынэйшье үедэ түрэл газетэмни тулга болодог байгаа.

Мүнөө пенсидэ гаража, гүрэн түрынгөө анхаралые бэе дээрээ үзэжэ һуухадаашье, «Буряад үнэн» газетэеэ һонирхон уншаһан зандааб.

«Буряад үнэн» —минии
газетэ,
Бүхы наһанайм хани.
Бага ехэгүй —газетээ
Барандаа захижа, уншаял!

Д. ДИМИТРОВА,
үнинэй уншагша.

Загарайн районой Эрхирэг һуурин.

ДУУН, ШОГ ЁГТО

Жэлһээ жэлдэ ниитын малай үбэлжэлгын үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин агитбригада Хэжэнгын райондо ерэдэг болонхой. Тиигэжэ соёлой талаар шеф ёһоной туһаламжа үзүүлнэ ха юм.

Училищиин багша Е. В. Хижняковой хүтэлбэрилдэг агитбригада Хэжэнгын райондо һаяхан айлшалһан байна. Мүн лэ энэ училищиин багша Б. Г. Базаров, баянист Н. Е. Каменец, студентнэр Э. Доржиева, Г. Цыренжапова, М. Доржиева гэгшэд концертнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Е. В. Хижняков шог ёгтото интермединүүдые, частушкануудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадта ехэтэ һайшаагдаа. С. Манжигеевэй «Ленин тухай дуун», Ч. Павловай «Талын дуун», А. Андреевэй «Түрэл нютаг тухай дуун» гэһэн зохёолнуудые Б. Г. Базаров хүдөөгэй ажалшадта зорюулан дуулаа. Тус училищиин вокальна отделениин студентка М. Доржиевагай гүйсэдхэһэн дуунуудые шагнагшад халуун альга ташалгаар угтаһан байна. Тэрэнэй репертуарта ородшье, буряадшье дуунууд олон.

Эндэ ганцашье дуунууд ханхинаа бэшэ, мүн гоё һайхан хүгжэм зэдэлээ. Монгол, корей аялгануудые ятаг дээрэ училищиин студентка Э. Доржиева гүйсэдхөө. Буряадаймнай мэдээжэ композитор Б. Ямпиловай «Хатарые» Г. Цыренжапова чанза дээрэ һайнаар наадаба.

Хэжэнгын районой «50 лет Октября», Хэжэнгын совхозуудай ажалшадые энэ агитбригада хангажа, хүхюу зугаатай, хүгжэм дуутай үдэрнүүдые тэдэндэ бэлэглээ.

Ц. ГАЛСАНДОРЖИЕВА,
Хэжэнгын районой соёлой таһагай инспектор.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

Хяагтын түбэй библиотекын залнууд соо «Залуу үетэн тэмсэнэ, залуу үетэн бүрүүшаана» гэһэн номой выставкэ нээгдээ. Тус выставкэдэ ниитэ-политическэ литература үргэнөөр харуулагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ хэдэн зуун уншагшад выставкэ хаража, ехэтэ һайшаагаа. Һургуулинуудай иха классуудай һурагшад, хүгжэмэй, медицинскэ училищинуудай студентнүүд выставкэдэ илангаяа олоор ерээ. Библиотекарьнууд Людмила Будатарова, Надежда Пастухова гэгшэд выставкэ харахаяа ерэгшэдые библиотекын ажалтай танилсуулаа.

Республикымнай хуушанай библиотекэнүүдэй нэгэн болохо Хяагтын түбэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд арадай соёлой университедэй ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Е. ЕВГЕНЕВ.

СПОРТ СПОРТ

СУГЛАРАГШАДЫЕ ҺОНИРХУУЛБА

Биатлоноор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэ хото шадархи «Локомотив» бүлгэмэй санын бааза дээрэ үнгэргэгдөө. Манай республикын бүхы бэрхэ биатлонистнууд энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

Түрүүшын үдэр эрэшүүлэй, залуушуулай, эдиршүүлэй болон эхэнэрнүүдэй бүлэгүүдтэ 20,15, 10 ба 5 километрэй зайда урилдаанууд үнгэргэгдөө. «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Горшков эрэшүүлэй дундаһаа онсо шалгарба. Буряадай багшанарай институдай спортклубай түлөөлэгшэ Игорь Гладких залуушуул сооһоо түрүү һуури эзэлээ.

«Локомотивай» командын нэрэ хүндые хамгаалһан түмэр замай техникумэй һурагша Виктор Федосеев эдиршүүлэй дундаһаа илажа гараһан байха юм. Түмэр замай техникумэй һурагша Галина Кожемякина эхэнэрнүүд сооһоо эрхимлэбэ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр дүтын зайда урилдаанууд үнгэргэгдөө. Энэ удаадашье С. Горшков болон Г. Кожемякина гэгшэд бултанһаа һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба. Тиигэжэ тэдэ республикын чемпионуудай нэрэ зэргэ хүртөө. Залуушуулай дундаһаа багшанарай институдай студент С. Матвеев, эдиршүүлэй бүлэгтэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ А. Овчинников гэгшэд илаба.

Гурбадахи үдэр холимог эстафетэ үнгэргэгдэжэ, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Программын энэ зүйл илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. «Локомотив» бүлгэмэй болон Буряадай багшанарай институдай суглуулагдамал командануудай түрүү һуурида гарахын түлөө тэмсэлээ. Студентнэр Д. Дмитриев, С. Матвеев, К. Герасимов, О. Беляев гэгшэдэй бүридэһэн багшанарай институдай суглуулагдамал команда илажа гараһан байна. «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлээ.

А. ШНИТОВ,
ДОСААФ-ай спортын-мэргэн буудалгын клубай инструктор.

ШАНГА ТЭМСЭЛ

Шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй арбан нэгэдэхи наадан шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ.

П. Кликунов, В. Умяровтай наадахадаа, гурбан хүбүүгээрнь тэмээгээ андалдаһан байгаа. Хюлгэ дээрэ орёо шанга тэмсэл болобо. Гэбэшье хоюулаа цейтнодто орохододо тэнсэбэл, үлүү дээрэ ха гэжэ шиидхэһэн байгаа.

А. Матвеев — С. Прутовойе, А. Тоневицкий Е. Шандибаевые илаба.

Энэшье удаада Э. Халудоров цейтнодто орожо, алдуу гаргахадаа, илалтаарнь Н. Матвеевые амаршалха ушартай болобо.

М. Ангажанов — В. Ханов хоёрой парти шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Сагаанаар наадаһан Ангажанов түрүүшын хорин ябадалда оройдоол минута гаргашалхадань, нюдөөдэнь 1 час сагаа һалиһан байгаа. Зүгөөр сааша даа Ангажанов алдуу гаргажа, эдэбхиез алдажархиба. Уданшьегүй энэ парти тэнсэгээр дүүрэбэ.

В. Талханов — В. Назимов хоёрой наадан хойшолуулагдаа. Эндэ сагаанаар наадагшань үлүү хүбүүтэй байхаһаа гадна, булюу һайн байдалтай юм. Тиимэһээ тэрэ илалта туйлаха гэжэ һанагдана.

В. ХАХАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Агууехэ Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ» — Л. И. Брежневэй 75 наһанай ойтой дашарамдуулан, Кремльдэ болоһон уулзалга — ТАСС-ай материал (Эхиниинь).

Хоёрдохи хуудаһанда. «Агууехэ Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ» — Л. И. Брежневэй 75 наһанай ойтой дашарамдуулан, Кремльдэ болоһон уулзалга — ТАСС-ай материал (Түгэсхэлынь). Түрэл орон дотор.

Гурбадахи хуудаһанда. «Коммунист — гол герой» — Л. И. Брежневэй «Һэргэн хүгжэлгэ» гэһэн номой удхаар Буряадай Х. Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ театрай табиһан зүжэгтэ шүүмжэлэл. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин» — материалнуудай суглуулбари. Сонoсхолнууд. ба мэдээсэлнүүд.

Мүнөөдэр, 18 часта Буряадай гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ драмтеатр соо «Буряад үнэн» газетын 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

ПОНЕДЕЛЬНИК, 21
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильм (ЧССР). 10.50 — «Киногоор аяншалгын клуб». 11.50 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Живая Вселенная»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.55 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Жолоошод» гэһэн киноочерк. 17.25 — Соёлой һонин (буряадаар). 18.10 — Шэнэ һонин. 18.20 — «Спортын һонин».

Орбита. 18.35 — Боксоор СССР-эй абсолютна чемпионат. 19.15 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». Красноярскын хүндэ экскаваторнуудай заводой барилга дээрэ бригадна подряд нэбтэрүүлһэн тухай. 20.00 — «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. 22.00 — «Время». 22.30 — Н. Некрасов. «Элдэб жэлнүүдэй шүлэгүүд». 23.30 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 23.45 — «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Нэгэдэхи һууриин түлөө мүрысөөн.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00—«Стрельба рикошетом» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Эрдэм наукын һонин». 13.40 — Ботаника. 6-дахи класс. «Һархяагууд». 14.00 — «В. Брюсовэй шүлэгүүд». 14.30 — Химии. 10-дахи класс. «Промышленна гуримаар тоһо бүйлуулга». 15.00 — «Я бросил пить» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.15 — М. Глинка. «Руслан и Людмила» оперо. 15.50 — Стендаль. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.50 — «Нальчик» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00— Хүгжэмэй забһарлалга.

Орбита. 17.05 — Хүүгэдэй «Щедрик» — хоорой концерт. 17.35 — «К нам вышел богатырь» —баримтата фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00734. Заказ №292. Индекс 5901